

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

VRIJDAG 2 JANUARI 1931

No. 783

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.

30 DECEMBER 1930.

Ook deze week bracht een verdere verstijving van de geldmarkt. De geldvraag voor de feestdagen was niet onbelangrijk, terwijl ook overigens de gewone geldgevers, met het oog op nog te verwachten wellicht belangrijke onttrekkingen voor de jaarswisseling, weinig lust gevoelden geld op eenigszins langeren termijn uit te zetten. Particulier disconto liep daardoor op tot 1½ pCt., gisteren zelfs 1¹/₁₆ à 1¼ pCt.; terwijl de prolongatierente steeg van 2 pCt. tot 2¼ à 3 pCt., gisteren 2¼ à 3¼ pCt. Ook callgeld was veel minder ruim en kwam van ¼ pCt. op 1½ à 1¾ pCt.

* *

Op de balans van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met ruim f 400.000 te zijn toegenomen. De beleeningen geven een stijging van f 8.9 miljoen te zien. De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad verminderde met f 900.000. De post papier op het buitenland vertoont een daling van f 500.000, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een stijging van ruim f 4 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie vermeerderde met f 20.8 miljoen. Het tegoed van het Rijk en de rekening-courant-saldi van anderen daalden respectievelijk met f 7.5 miljoen en f 1.7 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo liep met f 5.6 miljoen terug. Het dekingspercentage bedraagt 51½.

* *

Door de feestdagen was de wisselmarkt van weinig beteekenis. Men beperkte zich slechts tot de hoogst noodige zaken. Aanvankelijk liepen de koersen iets terug, om echter wat hooger te sluiten. Ook van de

voorbereidingen voor de jaarswisseling is weinig te bespeuren geweest. Londen daalde van 12.05¹³/₁₆ tot 12.05³/₁₆ om op 12.06 te sluiten. De Dollar liep gestadig achteruit en kwam van 2.4829 op 2.4815 om tenslotte door het Pond weder wat naar boven getrokken te worden; 2.4820. Dollars in Londen gingen van 4.8564 tot 4.8587 terug. Marken waren aanvankelijk aangeboden en kwamen van 59.17½ op 59.11; op het allerlaatst ontwikkelde zich weder een flinke vraag, waardoor een verbetering tot 59.14 volgde. (Dollars tegen Marken 419.65—70, Ponden tegen Marken 20.39—39¼). Fransche Franken 9.75½—9.75—9.75½ (Ponden tegen Francs 123.60½). Belga's 34.68—34.71. Zwitsersche Francs lager 48.24—48.20. Lires 12.99½—13.00½. Peseta's schommelden aanvankelijk slechts weinig; zij kwamen van 26.60 op 26.30, om op den laatsten dag plotseling tot 25.75 in te zakken. Flauw waren ook Argentijnsche Pesos, die van 81½ op 78¼ kwamen.

Ook op de termijnmarkt is van de jaarswisseling niet veel te bespeuren geweest; een enkele maal was het wel eens moeilijk om tot zaken te komen door het eenzijdige karakter van het marktaanbod van constant tegenover vraag naar termijn, doch tenslotte kon alles geregeld worden. Ponden veranderden weinig en noteerden voor 1- en 3-maands ½—¼ en ¾—5/16 agio. Dollars op termijn waren vaster en werden voor 1 zoolvel als voor 3 maanden 14 punten boven den koers afgedaan; tenslotte was er een flink aanbod van termijn een fractie onder dezen prijs. Een- en drie-maands Marken sloten resp. 7—5 en 21—19 punten onder den kassa-koers.

LONDEN, 29 DECEMBER 1930.

De geldmarkt is verleden week begonnen met de noodige voorbereidingen te maken voor 31 December door op Woensdag en Zaterdag belangrijke bedragen van de Bank van Engeland te leenen tegen 3½ pCt. voor ongeveer 10 dagen. Dit geld was weliswaar op die dagen nog niet nodig, maar daar de Bank gewoonlijk dagelijksche limieten stelt voor de verschillende huizen wordt met deze transacties reeds eenige dagen van tevoren aangevangen.

Het gevolg is dan ook steeds, dat „overnight” geld voor eenigen tijd tot in de nieuwe maand uiterst gemakkelijk wordt.

De discontomarkt werd Woensdag verrast door de verlaging van het disconto te New-York tot 2 pCt., welke op Dinsdag was afgekondigd. Dientengevolge was disconto hier op Woensdag eveneens zeer flauw en werden de nieuwe schatkistpromessen op dien dag tot juist over 2¼ toegewezen, een daling in vergelijking met de vorige toewijzing van ¼ pCt.

Er werden verschillende vermoedens genoemd aangaande het gevolg, welke deze verlaging in New-York zoude kunnen hebben.

De meest waarschijnlijke daarvan is misschien, dat Parijs binnenkort goud uit New-York zal kunnen ontbieden, hetgeen den druk op Londen zoude verminderen. Tot nu toe heeft de Dollarkoers nog maar zeer zwakjes op de discontoverlaging gereageerd.

REDE VAN DEN VOORZITTER DER KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN VOOR AMSTERDAM, E. HELDRING.

Aan de Nieuwjaarsrede van den heer E. Heldring, Voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam, ontleenen wij het volgende:

Pan-Europa.

Over de wijze, waarop Pan-Europa ingericht zou moeten worden, behoeven wij in deze omstandigheden het hoofd nog niet te breken. Vraagstukken van souvereiniteit en van douane-politiek tegenover andere continenten en Engeland, dat zich naar alle waarschijnlijkheid niet zou aansluiten, dienen later ernstig beschouwd te worden. Velen in het buitenland, die een Pan-Europa voorstaan, denken zich een inter-Europeeschen vrijhandel, verbonden aan een tariefmuur tegen agrarischen en industriëlen invoer van elders. (Hierboven is er reeds aan herinnerd, hoe ver de Europeesche landen onderling van een toenadering op tariefgebied verwijderd zijn). Men zou aldus drie antagonistische groepen tegenover elkaar krijgen: Europa zonder Engeland en Rusland, Amerika, al dan niet verdeeld in Noord en Zuid, en het Britsche Rijk, met het gevolg, dat Azië, thans in het geheel niet vereenigd, waarschijnlijk tezamen gedreven zou worden en een vierde groep zou vormen. Rusland zou in die verdeeldheid een machtige rol spelen. In dit plan geeft men er zich voorts geen voldoende rekenschap van, dat de koloniën langzamerhand ophouden exploitatie-objecten te zijn en, voorzoover zij zich zelf niet reeds besturen, door hun Europeesche suzerainen in het belang van den inlander en min of meer overeenkomstig zijn evolueerende denkbeelden bestuurd worden, de eenige weg, die een langdurige samenwerking tusschen moederland en overzeesch gebied mogelijk maakt. Een koloniale mogendheid kan zijn houding tegenover Europa niet bepalen, zonder den invloed ervan op zijn banden met en belangen bij de koloniën nauwkeurig af te wegen. In geen geval zal zij kunnen toetreden tot een federatie, die het karakter van een economisch blok tegen andere continenten en groepen aanneemt, tenzij van een dier groepen een agressieve of onrust zaaiende invloed uitgaat.

Anderen, die Pan-Europa willen, schijnen het zich te denken met handhaving der inter-Europeesche tariefmuren. Hun theorie is de Europeesche kartellisatie. Dit denkbeeld zal hier te lande nog minder aanhangers vinden. Het doel van kartellisatie is, aan onnoodige en vaak ruineuse mededinging in de industrie een einde te maken en prijzen te stabiliseeren, zoowel binnen de grenzen als internationaal. Het is een gerechtvaardigd streven, zoolang het geen nadeelige gevolgen voor de leveranciers en afnemers der kartels medebrengt. Sommige kartellisten beweren, dat een kartelovereenkomst de positie der industrie zoodanig versterkt, dat zij de heffing van invoerrechten in vele gevallen overbodig maakt. Deze zienswijze wordt nauwelijks door de praktijk bevestigd. Vaak zijn kartels kinderen der protectie, die overproductie heeft veroorzaakt en de industrie dwingt tot productie- en distributie-regeling. De vrucht van dat overleg is dikwijls afhankelijk van een zekere hoogte van het invoerrecht. Van de zijde van den verbruiker en den afnemer bestaan andere bezwaren: zij wenschen lage prijzen. Hoezeer kartellisatie soms onvermijdelijk is en zelfs nuttig, wanneer zij erin slaagt, de prijzen op een redelijk peil te houden, haar voornaamste doel is, de industrie de grootst mogelijke winst en niet den verbruiker den laagst mogelijke prijs te verschaffen, in welke richting afschaffing en verlaging van invoerrechten wel werken. Ook bevorderen kartels niet de vrije keus der afnemers en de vrije circulatie van goederen, maar zij stellen hun aardrijkskundige distributie naar den wil en het belang der producenten vast.

Voorts moge eraan herinnerd worden, dat het veld der kartels tot een aantal belangrijke artikelen beperkt moet blijven en honderden en duizenden goederen, waaronder de meeste landbouwproducten, er niet onder gebracht zullen worden. De handelsbelemmeringen voor die goederen zouden blijven bestaan, zelfs indien bleek, dat voor zekere artikelen die belemmeringen door kartels opgeheven zouden worden. Tenslotte is een uitgebreide doorvoering van het kartelwezen niet denkbaar zonder controle der parlementen, verhoogde nationale staatsinmenging en internationaal toezicht, te Geneve of elders gecentraliseerd, hetgeen zou beteekenen de overgang naar een productie- en voortbrengingsstelsel, dat weldra geheel zou vastloopen.

De Pan-Europa-gedachte heeft een logischen en natuurlijken grondslag, want Europa dient één te zijn om niet ten onder te gaan. Misschien zullen de omstandigheden de

INHOUD.

Blz.

REDE VAN DEN VOORZITTER DER KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN VOOR AMSTERDAM, E. HELDRING	2
Crediet ten behoeve van de aardappelmeelindustrie in de Veenkoloniën door <i>Prof. Dr. D. van Os</i>	5
Spoorwegtarieven als hulp aan den tuinbouw I door <i>S. A. Reitsma</i>	7
Is controle op trustmaatschappijen noodig? door <i>Mr. Jos. Gilissen</i>	9
De theecultuur in Rusland door <i>J. van Harreveld</i> ...	10
De Indische middelen over September 1930	11
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De economische toestand van Duitschland door <i>Dr. Carl Krämer</i>	12
Spoorwegen en Rijnscheepvaart tot Bazel door <i>J. R. Frey</i>	14
MAANDCIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	17
Conjunctuurgegevens betreffende Duitschland	18
Overzicht van de Indische middelen	19
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	19-24
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

individuen en staten tenslotte dwingen, zich te vereenigen zonder dat een ideële vorm eraan gegeven kan worden, doch de noties, die vele voorstanders er aan verbinden, doen zekere reserves rijzen, speciaal voor de positie, waarin Nederland als vrijhandelsland, koloniale mogendheid en groot belang bij zijn economische betrekkingen met Engeland hebbende, verkeert. Keert Engeland aan het vasteland den rug toe om zich nauwer met zijn koloniën en dominions te verbinden, dan zullen wij bij het beoordeelen van het Pan-Europeesche streven gevoelens van eigenbelang sterker moeten doen meespreken dan thans.

Resumptie.

Tot den wereldtoestand terugkeerende, kan ik geen aanleiding vinden, optimistischer gestemd te zijn dan men in het algemeen is. De toestand bevat echter een fundamenteel lichtpunt, dat wij in de verte zien schemeren, namelijk de verlaging van productiekosten, welke tenslotte, nadat alles weer in zijn voegen gezet zal zijn, het leven der massa's verbeteren zal. Hoe minder de regeeringen, anders dan tot wegneming van belemmeringen en verlichting van belastingen ingrijpen in het proces, dat daaraan voorafgaan moet, hoe sneller het zal verlopen.

Nederland.

Algemeen.

In tegenstelling tot de jaren na de crisis van 1921, toen Nederland één duidelijk uitgesproken toonbeeld van rustige welvaart tegenover de sterk bewogen toestanden in andere landen opleverde, heeft het thans zijn deel in de wereldcrisis. Eén gunstige factor, waaraan het toen in groote mate zijn uitzonderingspositie dankte, de bloei van Indië, ontbreekt thans.

Bodembedrijven.

De bodembedrijven zagen het getij sterk dalen; hun toestand is echter nog niet algemeen slecht. De eigenlijke landbouw is zwaar getroffen door de ongehoorde daling der graan- en suikerprijzen: men kan daar gerust van een noodtoestand spreken, doch zijn gebied is beperkt. Uitsluitend akkerbouw wordt voornamelijk op sommige kleigronden uitgeoefend. Zeeland, Westelijk Noord-Brabant, de Haarlemmermeer zijn er bijv. erg aan toe. De fantastische prijzen, die tot voor kort voor den grond betaald werden, wreken zich thans op de nieuwe bezitters. Zij, die de oorlogsjaren met hun hemelhooge prijzen voor bodemproducten meegemaakt hebben, moeten daarentegen grootendeels nog kapitaalkrachtig zijn. Tot de categorie van benaarden moet men ook de aardappeltelers in de veenkoloniën rekenen. Niet alleen is er een overvloed van fabrieksaardappelen, maar de coöperaties in die streek staan er ook als fabrikanten van aardappelmeel zwak voor. Een wetsontwerp tot steun van dit bedrijf is bij de volksvertegenwoordiging aanhangig gemaakt. De verbouwers van verbruiksaardappelen hebben daarentegen goede prijzen gemaakt. In de zeer verspreide en talrijke gemengde bedrijven — landbouw met veehouderij verbonden — is de toestand beter, omdat de lage prijzen van het veevoeder aan de bedrijfskosten van de veeteelt ten goede komen. Op de zandgronden in de Oostelijke en Zuidelijke provincies, waar roggebouw en varkensteelt gepaard gaan, hebben de mooie prijzen voor varkensvleesch, in den laatsten tijd echter dalende, het bedrijf nog steeds loonend doen zijn. De crisis is evenmin doorgedrongen tot de gemengde bedrijven en de

veehouderij in de andere provincies. De vleeschprijzen waren hooger en zijn eerst in de latere maanden dalende, zoo ook die der zuivelproducten. Daarentegen kwamen aan deze bedrijven een goede grasoogst en de lage prijzen voor veevoeder ten goede. Zet de daling der vleesch- en zuivelprijzen zich voort, dan wordt de toestand moeilijk. De kippenhouderij heeft niet te klagen gehad, al zijn ook eieren in prijs teruggelopen; hetzelfde is het geval met den prijs van het kippenvoer. De eveneens op uitvoer aangewezen tuinbouw lijdt sterk onder de gedaalde koopkracht in Duitschland, dat den invoer bovendien door hooge invoerrechten zooveel mogelijk belemmert. Toch is de toestand in den tuinbouw niet gelijkmatig slecht: de cultuur op den kouden grond, de ruwe groententeelt, treft de crisis ten volle, de bedrijven onder glas hebben naar omstandigheden vrij behoorlijke prijzen kunnen bedingen. De bloembollenteelt is betrekkelijk tevreden, zoo ook Aalsmeer met zijn bloemencultuur.

Nijverheid.

De nijverheid ondervindt met enkele, weinige uitzonderingen den druk der tijden. Deze is in den loop van het jaar ernstiger en algemeener geworden. Het is om deze reden, dat ik het gebruikelijke overzicht van de bedrijfs-toestanden in de verschillende industrieën achterwege kan laten en slechts de elektrische nijverheid, sommige reparatiewerven, de chocolade-, confectie-, superfosfaat- en zwavelzuurfabrieken en de glasblazerijen noem als behorende tot de enkele, welken het nog betrekkelijk goed gaat. In de margarine-industrie zet de concentratie zich voort. Zeer sterk gevoelt men het uitblijven van opdrachten van de Indische cultures en de petroleumindustrie. Hoewel het nieuwe jaar over het algemeen ongunstiger dan 1930 belooft te zijn, trotseert de nijverheid de omstandigheden met moed. Zij zet de tanden op elkaar en kermt niet, hoewel een minderheid verandering van onze handelspolitiek bepleit.

Werkloosheid.

Dat onder de omstandigheden het aantal werklozen sterk steeg, kan geen verwondering baren. Voor zoover bij de arbeidsbeurzen ingeschreven, bedroeg het omstreeks 1 December 90.000 tegen 45.000 een jaar geleden. Daarbij komt een aantal niet-ingeschrevenen, zoodat men het totaal wel op meer dan 100.000 mag ramen. Dit is zeker geen vroolijk beeld, waarvan de schrilheid echter verflauwt, wanneer men het met dat van andere landen vergelijkt.

Vrije ontplooiing van het bedrijfsleven.

De groote mate van vrijheid, welke aan de ontwikkeling der bedrijven hier te lande gelaten is, vrijwaart onze economie voor de kunstmatigheid, welke haar in vele andere landen eigen is geworden. De samenleving in haar geheel kan hier gemakkelijker een klap opvangen dan elders. Men zal wellicht op Frankrijk willen wijzen, waar men altijd gereed staat, welke industrie ook te hulp te komen, wanneer zij daarom vraagt en waar de crisis desniettemin minder scherp dan elders heerscht. Vergeten wij evenwel niet, dat de Fransche economie in de eerste plaats op een gesloten huishouding is gericht, welk streven verklaring vindt in zijn geringe bevolking en een buitengewoon gunstigen bodem en klimaatomstandigheden. Of het met dit stelsel ooit in staat zal zijn, met zijn voortbrengselen (andere dan specialiteiten) op de open markt te concurreeren, mag betwijfeld worden. Aan den sterken achteruitgang van Engeland, tot nu toe ook vrijhandelsland, liggen oorlogsverliezen, grootgrondbezit en psychologische oorzaken ten gronde. Wanneer men dan ook onze betrekkelijk gunstige positie beschouwt en bedenkt, dat het bedrijfsleven hier te lande sedert de vorige crisis op het gebied van organisatie en efficiency zeer veel geleerd heeft, dan kan men, zoo ergens, hier vertrouwen, dat de ernstige moeilijkheden van het oogenblik overwonnen zullen worden. Men moet dan echter geen dwaasheden begaan.

Taak van den Staat.

Helaas is men daarmede druk bezig. Dat een verstandig te werk gaand bedrijfsleven geen wijze regeering van noode heeft, om te leeren begrijpen, hoe het zich ten opzichte van binnen- en buitenland gedragen moet, heeft de geschiedenis van de laatste 30 jaren duidelijk bewezen. Dit wil niet zeggen, dat de regeering geen taak ten opzichte van het bedrijfsleven te vervullen heeft. In de eerste plaats een negatieve: onthouding van schadelijke wetgeving; in de tweede plaats een positieve: voorlichting. Van de negatieve plicht hebben de achtereenvolgende kabinetten zich behoorlijk gekwet, behalve dat de uitvoering van onze sociale wetten omslachtig is en te veel ambtenarij mee-

brengt, en dat het geheele bestuursbestel te zwaarwichtig en te duur is en dus te zware lasten op den belastingbetaler legt. De economische voorlichting hebben die opvolgende regeeringen evenwel rustig verwaarloosd, hoezeer en hoe lang ook op organisatie ervan werd aangedrongen. Eerst eenige jaren geleden heeft men een commissie met het uitwerken van een plan belast en eerst in de laatste troonrede heeft het tegenwoordige ministerie zijn voornemen aangekondigd, de voorlichting werkelijk ter hand te nemen.

Crisiswetgeving.

De crisis vond de Regeering geheel onvoorbereid. Klaarblijkelijk heeft zij de beteekenis ervan niet begrepen en liet na wat zij had moeten doen: zich zoo snel mogelijk op doeltreffende behandeling van alle vraagstukken, welke plotseling rezen en in onderling verband beschouwd dienden te worden, in te richten.

In stede daarvan luisterde zij alleen naar de klachten der landbouwers, stelde een landbouwcrisiscommissie in, die alras het verantwoordelijke departement aan haar leiband kreeg en het maatregelen deed ontwerpen, welke in bekrompen visie van den bestaanden toestand en van de uitwerking der voorstellen bezwaarlijk hun evenknie zullen vinden. De meeste politieke partijen, bevreesd voor stemmenverlies, vinden alles goed. Zoo kwam een Suikerwetje tot stand, waarvan de ondoeltreffendheid bij voorbaat vaststond en spoedig bewezen werd, en liet de Tweede Kamer dezer dagen het Tarwewetje door, dat ons in de middeleeuwen verplaatst, tal van bedrijven schaadt en een leger van ambtenaren uit den grond stamp, zonder dat men zekerheid heeft, dat de tarweteelt er mede gebaat zal zijn.

Er bestaat, tenzij de Eerste Kamer door verwerping van dit wetje een dam ertegen opwerpt, alle kans, dat het eenzijdige legisleeren ten behoeve van den landbouw op deze wijze voortgezet zal worden, tot schade van algemeene landsbelangen en die van andere takken van het bedrijfsleven. Of de landbouw zelf op den duur met dit drijven gediend is, mag betwijfeld worden. De voorgestelde maatregelen wekken in dit opzicht weinig vertrouwen en blijkt dat scepticisme gewettigd, dan volgt gewoonlijk de reactie, die ook voor gewettigde verlangens koel blijft.

Zoolang die centrale leiding er niet is en de toestand in de verschillende onderdeelen van de nationale economie, alsmede de invloed, dien de overwogen maatregelen daarop zullen uitoefenen, niet samenvattend beschouwd worden, is het gewaagd aan te geven, of en welke deugdelijke middelen ter bestrijding van de crisis aanwezig zijn. In de eerste plaats zij bedacht, dat men met een wereldcrisis te doen heeft, waarvan de geneezing niet hier te lande ligt en welke geneezing niet door een verdere toepassing van kunstmiddelen, welke haar ten deele veroorzaakten, kan bewerkt worden. In de tweede plaats kan men zeggen, dat elk ingrijpen het gevaar in zich sluit, het leed te verlengen en de natuurlijke oplossing te vertragen. Soms is het mogelijk een bepaald bedrijf, waarvan de levensvatbaarheid in normale tijden vaststaat, door een overgangsmaatregel voor den ondergang te behoeden. Dan moet die maatregel zoodanig zijn, dat hij de minst mogelijke schade aan andere bedrijven toebrengt en onmiddellijk ingetrokken kan worden, wanneer de normale toestand is ingetreden. Subsidieering heeft de minst bedenkelijke gevolgen op andere bedrijven, maar kan gemakkelijk tot ongewenschte gevolgen in den betrokken bedrijfstak leiden. Ook kan 's rijks schatkist zich onmogelijk, en zeker niet bij de bestaande vooruitzichten op ernstige tekorten in 1931 en volgende jaren, voor de reeks steunbehoefigen openstellen, die na de eerste bedeeling spoedig zouden opdagen.

Aangenomen, dat het gewenscht is, een poging in het werk te stellen om voor een enkelen van de meest bedrukte takken van den landbouw een brug naar betere tijden te slaan, dan moet men toch niet uit het oog verliezen, dat de overproductie van granen toe te schrijven is aan een mate van mechanisering, die wellicht een permanent lagen prijs in landen van extensieve cultuur mogelijk maakt, waartegen de voor Nederland aangewezen cultuurmethode toch niet kan concurreeren. De steun moet dus zóó verleend worden, dat hij ophoudt, wanneer óf de wereldprijs voldoende stijgt, óf het verbouwen van granen hier te lande duurzaam oneconomisch blijkt.

In een niet minder onzekere positie verkeert de beetwortel. Het is zeer goed mogelijk, dat hij het op den duur tegen het suikerriet moet afleggen. Blijkt de cultuur alleen met kunst- en vliegwerk te handhaven, dan late men haar verdwijnen, evenals de meekrap op de kleigronden en de indigo op Java door de aniline verdriven is. De grond blijft bestaan en zal, gegeven onze dichte bevolking, tenslotte aan een ander gebruik dienstbaar gemaakt worden, zooals

ook in het verleden geschiedde. Wil men de suikerbiet nog een kans geven, zooals in het voornemen schijnt te liggen, dan onderzoekte men het nut en effect van de overwogen maatregelen beter dan in het afgelopen jaar vóór de indiening van het Suikerwetje geschiedde.

Handelspolitiek.

Met een verandering in onze handelspolitiek kunnen wij de crisis bezweren, noch verlichten. Zooals gezegd, danken wij onze betrekkelijk gunstige positie grotendeels aan het ontbreken van kunstmatigheid. Ofschoon ons invoerrecht van 8 pCt. in vele gevallen een zwak beschermende uitwerking heeft, werkt het tarief voornamelijk fiscaal en verhindert het de nijverheid niet, voor uitvoer te arbeiden, hetgeen voor haar een bestaansvoorwaarde is, daar het binnenlandsche afzetgebied voor de meeste industrieën te klein is. De fiscale grens ligt op een onbekende, voor verschillende artikelen ongelijke lijn, doch zeker is het, dat hoe hooger invoerrecht, hoe hooger productiekosten, hoe bezwaarlijker werken voor de buitenlandsche markt. Het is waar, dat de buitenlandsche tarieven ons afbreuk berokkenen, maar niettemin bedroegen onze uitvoeren aan fabrikaten ¹⁾:

	1926	1927	1928	1929	crisisjaar 1930	1930	mill. gulden
	3.286	3.314	3.405	3.392	3.320		947
	"	"	"	"	"	"	1.014
	"	"	"	"	"	"	1.103
	"	"	"	"	"	"	1.148
	"	"	"	"	"	"	983

Is dit een verontrustende ontwikkeling? En wat daartegen te doen, als bescherming van de binnenlandsche markt niet voldoende baat, daargelaten dat een verhooging van invoerrecht alle producenten schaadt, die het ingevoerde of het beschermde Nederlandsche artikel als hulpmiddel of grondstof in hun bedrijf gebruiken? Het antwoord luidt: in het algemeen niets. De toestand is in verhouding tot andere landen niet slecht. Slechts zij, die door het buitenland geschaad of geprikkeld worden, laten zich hooren; de anderen, veel talrijker, zetten hun tevredenheid niet in de courant. Er kunnen zich gevallen voordoen, waarin het algemeen belang een beschermenden maatregel vereischt, maar bij onderzoek blijkt gewoonlijk, dat de bedreigde industrie zichzelf helpen kan of dat andere belangen bij bescherming te zeer benadeeld zouden worden. De protectionisten schijnen hun strijd tegen deze opvattingen sedert eenige jaren aan de activisten, die ook voor de bedrijven opkomen, die geen invoer uit het buitenland te vrezen hebben en zich slechts tegen de afweermatregelen aldaar verzetten, overgedragen te hebben. Naarmate Genève meer teleurstelt, wordt hun aandrang tot het invoeren van een onderhandelingsstarief krachtiger. Een officiële zwenking in die richting ware haast nog bedenkelijker dan het overgaan naar bescherming, zooals uit de ervaring van de vele andere landen, die even naïefelijk als onze activisten, den op het oog menschelijk zoo aantrekkelijken weg van den „Kuhhandel“ opgingen en het thans diep berouwen, aan alle kanten aan geconsolideerde rechten vastzittende. Of de buitenlandsche ervaring hun door degenen, die deze veel beter kennen dan de activisten, voorgehouden wordt, heeft op dezen weinig uitwerking. Ik kan echter niet aannemen, dat een verstandige regeering, na kennis genomen te hebben van de uitwerking van het „do ut des“ stelsel in andere landen, het aan Nederland zal aanbevelen.

Dumping.

De Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid heeft aan een sub-commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek de bestudeering van het „dumping“-vraagstuk opgedragen. Met belangstelling haar bevindingen tegemoetzende, moge ik hier opmerken, dat men in elk geval goed zal doen, aan het woord niet de uitgebreide betekenis toe te kennen, welke langzamerhand in zwang komt. Geen buitenlandsche concurrentie verschijnt op de binnenlandsche markt, of men spreekt van „dumping“.

Zoo betitelen de Engelsche fruittelers den uitvoer van Nederlandsch fruit naar de Engelsche markt met dien naam, terwijl men hier toch met een zuiver natuurlijke prijsvorming te doen heeft. Er is en er kan bij dit artikel geen kwestie zijn van kartelinvloed of bevoordeling door de overheid, waardoor men zijn producten in het buitenland tegen lagere prijs dan in het binnenland aanbiedt.

Bedoelde benaming geeft men hier te lande aan de concurrentie van het buitenlandsche, vooral Russische, graan.

¹⁾ De statistische opgaven hebben op de eerste elf maanden van het kalenderjaar betrekking, tenzij het tegendeel wordt vermeld.

Hoewel het bezwaarlijk is, de productiekosten van het graan in Rusland en ook elders vast te stellen, mag men wel aannemen, dat zij tengevolge van de extensieve cultuur en de mechanisatie in ettelijke groote landen zeer laag zijn.

Indien men er zich toe bepaalt, als „dumping“ te beschouwen het verkoopen tot lagere prijs op de open markt dan in het binnenland verkregen wordt, is de vraag, of wij ons tegen een dergelijk verschijnsel te weer moeten stellen, reeds moeilijk genoeg te beantwoorden. Vergeten wij vooral niet, dat de aldus gekarakteriseerde „dumping“ hier te lande, naast nadeelen aan bepaalde bedrijven, zeer groote maar moeilijk te overziene voordeelen voor ons bedrijfsleven medebrengt: immers de productiekosten van tal van bedrijven worden hier voordeelig beïnvloed door „gedumpte“ buitenlandsche goederen, welke zij als belangrijke hulpmiddelen of grondstoffen gebruiken.

Handelsbeweging.

De invloed van de prijsdaling.

De invoer in Nederland beliep in het afgelopen jaar 29.2 miljoen ton met een waarde van 2.253 miljoen gulden en de uitvoer 15.3 miljoen ton met een waarde van 1.601 miljoen gulden. Voor beide was er tegenover 1929 een gewichtsstijging van ongeveer 2 pCt.; wat den invoer betreft voornamelijk door het toenemen van ijzererts voor de hoogovens, ijzerkies voor de zwavelzuurbereiding, kalk en cement voor het bouwbedrijf en bazalt, keien en steenslag voor de onderhanden zijnde groote waterwerken. Bij den uitvoer is er hoofdzakelijk een toeneming ten aanzien van aarde en grint. Daar de, op zichzelf reeds geringe, stijging van het gewicht onzer handelsbeweging dus overwegend op het grooter worden van den omzet van een aantal laaggeprijsde goederen berust, vormde zij geen voldoende tegenwicht tegen de overal doorzettende prijsdaling, zoodat de waarde van onzen invoer in het afgelopen jaar 11.3 pCt. en die van onzen uitvoer 14.4 pCt. beneden het peil van 1929 daalde.

De vraag, of onze goedereeruïl met het buitenland met deze uitkomst de heerschende crisis beter of minder goed dan die van andere landen heeft doorstaan, kan ik niet met zekerheid beantwoorden, omdat nog te weinig gegevens bekend zijn en bovendien de internationale handelsstatistiek vele moeilijkheden voor een onderlinge vergelijking bieden. Ik merk daarom slechts op, dat daar, waar de uitvoer minder dan bij ons achteruitging, de algemeene economische toestand belangrijk ongunstiger dan in Nederland was (Denemarken uitgezonderd) en overal elders zoowel de uitvoerhandel als de algemeene omstandigheden gedrukt dan hier zijn (Frankrijk uitgezonderd).

Vermindering van de (nominale) waarde van den uitvoer:

Argentinië	37,8	Finland	14,5
Japan	32,—	Nederland	14,4
Vereenigde Staten	23,3	Oostenrijk	13,6
Groot-Britannië	20,6	Tsjecho-Slowakije	11,3
Italië	18,6	Unie van Zuid-Afrika	10,9
België	16,8	Duitschland	10,4
Nederlandsch-Indië	16,1	Polen	9,7
Frankrijk	15,5	Denemarken	4,1

De prijsdaling, waarvan ik zoeven gewag maakte, treedt duidelijk in het beloop van de gemiddelde waarden onzer handelsbeweging aan den dag, al wordt het beeld, door de veranderende samenstelling van den in- en uitvoer eenigszins vertoebeld. Terwijl de prijs van een ton invoergoederen gedurende het tijdperk 1925—29 gemiddeld 90 gulden bedroeg, was deze in 1929 89 en in het afgelopen jaar 77 gulden, gevende een achteruitgang met ongeveer 13 pCt. Voor de uitvoergoederen was de gemiddelde prijs in de genoemde jaren onderscheidenlijk 127, 123 en 105 gulden, zoodat de daling hier ongeveer 15 pCt. beliep. De val van de prijzen heeft derhalve den uitvoer slechts een weinig sterker dan den invoer getroffen, hetgeen ook in een lichte vermindering van het deel van den invoer, dat door uitvoer was gedekt, tot uitdrukking kwam. Deze verhouding was namelijk in 1925—29 73.3 pCt., in 1929 72.7 pCt. en in 1930 71.1 pCt., bij een invoeroverschot van onderscheidenlijk 630, 692 en 652 miljoen gulden. Daar de goederenposten verreweg het belangrijkste deel van onze betalingsbalans vormen, heeft deze vermindering van het saldo onzer verplichtingen tegenover het buitenland wegens invoer, bij een slechts weinig gedaald dekkingspercentage, een gunstige betekenis voor onzen internationalen betalingsstand. Hoezeer onze volkshuishouding ook overigens door de prijsdalingen moge zijn getroffen, niet mag worden over het hoofd gezien, dat wij onze behoefte aan buitenlandsche goederen tegen nagenoeg evenveel lagere prijs deden, als wij voor onzen uitvoer konden bedingen.

CREDIET TEN BEHOEVE VAN DE AARDAPPELMEEL-INDUSTRIE IN DE VEENKOLONIËN.

Nadat de Commissie, ingesteld in verband met de heerschende crisis in de akkerbouwbedrijven, advies heeft uitgebracht om ter tegemoetkoming in den bijzonderen toestand van het veenkoloniale aardappelmeelbedrijf en de daarbij betrokken landbouwers een renteloos crediet van f 6 millioenen te verstrekken aan het Aardappelmeel-Verkoop Bureau (A.V.B.) heeft de Regeering de financieel-technische uitwerking in handen gelegd van een commissie, bestaande uit de Heeren Prof. Mr. G. Bruins, Mr. A. v. Doorninck en D. G. W. Spitzten.

Als resultaat van het verslag van deze commissie stelt de Regeering thans voor om een crediet van hoogstens f 4.5 millioenen te verlenen tegen een rente van 2 pCt., welke rentevoet in den laatsten tijd voor de vlottende schuld geldende is.

Om den geest van het wetsontwerp goed te begrijpen, is het wel wenschelijk eerst eenige zaken uit het verslag van bovengenoemde commissie Bruins c.s. naar voren te brengen.

De landbouwers leveren de aardappelen aan een 15-tal coöperaties met een 16-tal fabrieken, aangesloten aan het Aardappelmeel-Verkoop Bureau (A.V.B.), aan drie coöperatieve fabrieken, die niet bij het A.V.B. zijn aangesloten, en aan enkele zgn. speculatieve fabrieken. Het zijn de bij het A.V.B. aangesloten fabrieken, die per 1 Sept. 1930 nog 914.000 balen meel in voorraad hadden, en op regeeringssteun aandringen. Het A.V.B. kan door onvoldoenden verkoop geen uitkeering doen aan de fabrieken, de fabrieken niet aan de landbouwers, die daardoor in moeilijkheden komen.

De groote voorraad aardappelmeel is het gevolg van de vermeerderde productie, waarvan de onderstaande staatjes uit het verslag een beeld geven, mede tengevolge van de groote oogsten aan aardappelen in de jaren 1928 en 1929 en de moeilijkheid deze groote hoeveelheden meel te verkoopen.

Cam- pagne	Totaal ver- malen aard- appelen in H.L. à 61 K.G.	Vermalen door A.V.B. fabrieken in H.L. à 61 K.G.	Geprodu- ceerd A/meel door A.V.B. in balen à 100 K.G.	Onverkochte voorraad per 1 September
1923/24	8.804.033	5.860.739	655.037	nihil 1)
1924/25	9.474.803	5.732.934	613.590	nihil 2)
1925/26	15.434.574	8.791.919	973.671	102.919
1926/27	12.011.393	7.612.866	895.157	nihil 3)
1927/28	10.270.344	6.540.166	780.386	18.567
1928/29	18.712.442	11.401.519	1.381.428	227.341
1929/30	18.711.870	11.971.338	1.464.959	914.012
1930/31	Ca. 12.030.000 geschat	Ca. 8.000.000 beide geschat	Ca. 880.000	—

Totaal productie van aardappelmeel.

Uit oogst	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	1.023.400	999.630	1.676.270	1.413.000	1.209.000	2.209.000	2.250.000

Zoals met alle landbouwproducten is ook bij aardappelmeel de prijs zeer sterk gedaald, hetgeen de volgende indexcijfers het beste laten zien, terwijl de export wordt belemmerd door invoerrechten in andere landen en op de binnenlandse markt, waar de afname vrij constant is, concurrentie wordt ondervonden van Duitsland, Polen en Rusland, tot zekere hoogte ook van het maïsmeel.

De Commissie stelt de vraag of bij een ander verkoopbeleid van het A.V.B. het ontstaan van den voorraad van 914.000 balen op 1 Sept. 1930 niet vermeden had kunnen worden, deze althans niet veel geringer had kunnen zijn. Inderdaad zijn tegen het gevolgd beleid van verschillende zijden bezwaren ingebracht. De Commissie wil zich van een oordeel over het ver-

Index-cijfers van aardappelmeel f.a.s. Amsterdam Juli 1910—Juni 1914 = 100.

Juli 1927	147	Mrt. 1929	109
Aug.	147	April	107
Sept.	154	Mei	107
Oct.	164	Juni	101
Nov.	150	Juli	101
Dec.	145	Aug.	101
Jan. 1928	145	Sept.	99
Febr.	139	Oct.	90
Mrt.	143	Nov.	88
April	143	Dec.	86
Mei	141	Jan. 1930	81
Juni	133	Febr.	79
Juli	126	Mrt.	74
Aug.	126	April	78
Sept.	118	Mei	77
Oct.	109	Juni	74
Nov.	107	Juli	80
Dec.	109	Aug.	80
Jan. 1929	109	Sept.	69
Febr.	109		

leden onthouden, doch belangrijk is, dat de Commissie wel een oordeel uitspreekt over het financieel beleid der fabrieken.

De fabrieken hebben er naar gestreefd, in onderlinge mededinging en tegenover de speculatieve fabrieken, zooveel mogelijk voor de aardappelen uit te keeren en terwijl blijkens onderzoek van de Commissie, de afschrijvingen en reserveeringen in doorsnee, gemeten naar de waardevermindering van het bedrijf, voldoende zijn, is er in verband met den coöperatieven bedrijfsvorm, waarbij over onvoldoende kapitaal beschikt werd, in de goede jaren geen reserve aangelegd om in deze kapitaalbehoefte te voorzien.

Het kapitaal is zooveel mogelijk van de fabrieken overgeheveld naar de beurzen der landbouwers, waaruit het thans moeilijk terug te krijgen is of waarin het niet meer aanwezig is.

Bij een sterke reserveering zouden de moeilijkheden met eigen bedrijfskapitaal veel beter doorstaan kunnen worden.

In logische overeenstemming met dezen gedachten-gang wordt thans in het ontwerp een crediet voorgesteld, dat tegen een zeer lage rente wordt verstrekt en dat dus het karakter heeft van tijdelijk bedrijfskapitaal, dat door gebrek aan reserveeringen in goede jaren bij de coöperatieve fabrieken ontbreekt.

Voor steun aan het A.V.B. wordt eerst f 2.5 millioenen ter beschikking gesteld, waarvan over den oogst 1929 aan de fabrieken f 0.20 per H.L. aardappelen mag worden uitgekeerd. De totale uitkeering aan de landbouwers mag door deze f 0.20 met de reeds verleende credieten een bedrag van f 0.78 niet te boven gaan, daar de speculatieve en de niet bij het A.V.B. aangesloten fabrieken over 1929 hoogstens f 0.80 tot f 0.90 per H.L. uitbetaalden.

Verder wordt f 800.000 gebruikt voor aflossing van een crediet eener particuliere bank, dat het A.V.B. op den voorraad meel heeft opgenomen.

Dan is er verder f 1.2 millioenen beschikbaar voor het geven van bijzondere credieten, te verstrekken ook buiten het A.V.B. om, ten behoeve van veenkoloniale aardappelverbouwers, totaal dus f 4.5 millioenen.

Wanneer van den voorraad meel, die als restant 1929 en oogst 1930 getaxeerd wordt op 1.880.000 balen, 480.000 balen verkocht zijn, waarvan de geheele opbrengst komt aan het A.V.B., begint de terugbetaling. Bij verkoop van de resteerende 1.400.000 balen wordt f 4.— per baal aan de Regeering terugbetaald voor rente en aflossing van het crediet.

De Regeering geeft volledige volmacht aan den Regeeringscommissaris voor de wijze, waarop de credieten worden verleend, ook om te zorgen, dat deze alleen strekken voor hen, wier financiële positie zulks wenschelijk maakt en dit zijn wel in de eerste plaats de pachtboeren, die hunne verplichtingen moe-

ten nakomen tegenover de verhuurders en hypotheekhouders.

Ook mogen de fabrieken geen enkele verplichting aangaan of schuld aflossen, dan na voorafgaande goedkeuring door den Regeeringscommissaris, terwijl de fabrieken maatregelen moeten nemen, dat de leden, zoolang het Regeeringscrediet loopt, niet uit de coöperatie treden of dat de fabrieken de verbintenis met het A. V. B. verbreken.

In afwijking van het oorspronkelijke advies van de akkerbouw-crisis-commissie, beperkt het ontwerp zich tot een crediet van f 4.5 miljoen, vermoedelijk omdat de voorraad balen meel na 1 Sept. 1930 afgenomen is en vooral omdat de Regeering geen risico wil dragen, dat aan de landbouwers meer wordt uitbetaald dan de prijs van het meel zal opbrengen. Als basis is daarvoor genomen de prijs, die de overige fabrieken reeds met de landbouwers over 1929 afrekenden, nl. f 0.80 tot f 0.90 per H.L. aardappelen.

Het crediet draagt dus zuiver het karakter van tijdelijk bedrijfskapitaal.

Er zijn ook andere voorstellen gedaan om de landbouwers te helpen. De heer Kernkamp heeft zich verdienstelijk gemaakt door een volledig uitgewerkt plan te publiceeren in de Prov. Gron. Courant.

Het is niet aan mij deze verschillende plannen met elkander te vergelijken, doch kan alleen geconstateerd worden, dat het regeeringsontwerp alleen maar bedrijfskapitaal beschikbaar stelt tegen een zeer lage rente en de Regeering een beperkt risico loopt bij verdere prijsdaling van het aardappelmeel.

De positie der landbouwers is zeer ongunstig en vele stemmen gaan op, om meerderen en beteren steun te verleenen. Men kan dit den landbouwers gaarne gunnen, doch de Regeering zal hier moeilijk directen steun kunnen geven, bijv. in den vorm van een toelag op den verkoopprijs van het meel, want dit zou onbillijk zijn tegenover alle andere cultuur- en industrie-bedrijven, die thans in moeilijkheden verkeeren en van welke het bedrijfsevenwicht verstoord is.

De Java-suikerindustrie heeft in de goede jaren niet alle winst als dividend uitgekeerd, maar flink afgeschreven en gereserveerd. Was dit niet geschied, dan waren de kassen van de ondernemingen thans leeg en wîe verstrekke dan een crediet van minstens f 100 miljoen, alleen reeds noodig om den nieuwen oogst in den grond te zetten. Ook deze industrie draagt haar eigen risico en dit zal de aardappelmeel-industrie blijkens dit regeeringsontwerp ook moeten doen.

In den strijd om den coöperatieven of speculatieven bedrijfsvorm, heeft de coöperatie het grootste terrein veroverd. Wanneer echter groote hoeveelheden van het product geëxporteerd moeten worden en daarbij gestreden moet worden tegen tolbarrières en buitenlandse concurrentie, is het noodzakelijk, dat de strijd onderling gestaakt wordt en de geheele aardappelmeelindustrie een nationaal front vormt. Deze evolutie kan men overal in het buitenland waarnemen en ik kan slechts wijzen op de Cuba- en Java-suikerindustrie en de aansluiting van recenten datum van de Noorweegsche levertraan-industrieën en de Italiaansche citroenzuur-fabrieken.

In verband met de opmerking van de Commissie, dat de fabriekmatige verwerking der aardappelen technisch de vergelijking met andere productiegebieden in elk opzicht kan doorstaan, meen ik, dat op het gebied der verdere ontwikkeling van de aardappelmeelindustrie veel meer valt te bereiken. Men kan de Groninger landbouwers tot eer geven, dat zij goede landbouwers zijn en dat hunne bedrijven op zeer goede en wetenschappelijke wijze worden geleid, met uitstekende voorlichting der Rijkslandbouwproefstations en goede opleiding te Wageningen en Groningen.

In hunne bedrijfsleiding der aardappelmeelindustrie is getracht de laatste jaren veel in te halen,

doch er blijft nog een achterstand te boeken.

Het is een eisch van den modernen tijd, dat elk bedrijf een wetenschappelijk en technisch goed geoutilleerden dienst heeft om te zorgen voor goede bedrijfsmethoden en bedrijfscontrole en tevens om de industrie verder te ontwikkelen door zgn. research-werk.

In Amerika bereikt men dit doel o.a. door problemen uit het bedrijf te laten bestudeeren door wetenschappelijke werkers aan universiteiten en technische scholen, door zgn. fellowships. Thans telt men in de Vereenigde Staten 144 ondernemingen, die subsidies geven aan 265 fellowships, voor het uitwerken van vraagstukken, welke zich in de verschillende bedrijven voordoen.

Daarnaast bestaan vele regeerings- en particuliere laboratoria voor de ontwikkeling van landbouw en industrie.

Het Department of Agriculture heeft reeds 11 afdelingen of Bureaux met onderafdeelingen.

De 179 Java-suikerfabrieken hebben op het gebied van de productie alle concurrentie onderling uitgeschakeld door één proefstation te vestigen, waarvoor jaarlijks 1.4 miljoen gulden wordt betaald.

De Noorweegsche conserven-producenten hebben zoo juist een centraal laboratorium gevestigd, voor de studie van de voorkomende problemen en ter bevordering der industrie, waarvoor zij tezamen 400.000 Kronen hebben gestort, terwijl de Staat een bijdrage van 200.000 Kronen schonk.

Ook in ons land hebben de groote ondernemingen een eigen laboratorium. In dit verband kan gewezen worden op de fenomenale ontwikkeling der Philips-fabrieken, grootendeels gegrondvest op wetenschappelijk en technisch researchwerk.

De bloembollenkwekers betalen per jaar f 25.000 voor een laboratorium ter bestrijding van plantenziekten en ontwikkeling der cultuur.

De rubbernijverheid heeft een fellowship gesticht voor rubbervraagstukken terwijl ook de Vereeniging van Vernis- en Verf-fabrikanten en Handlaren researchwerk laat verrichten.

De coöperatieve aardappelmeelfabrieken bezitten geen technische of wetenschappelijke leiders. Sedert enkele jaren is aan het bovengenoemde A.V.B.-kantoor slechts één scheikundig ingenieur verbonden, ter voorlichting van de fabrieken.

Deze opzet, hoewel goed bedoeld, is te klein en zeker onvoldoende.

Daar de carton-industrie ongeveer op dezelfde leest geschoeid is, zou men op een geschikte plaats, zoo noodig met eenigen regeeringssteun, een voorlichtingsdienst voor de aardappelmeel- en cartonindustrie moeten vestigen met een chemische en technische afdeling. Daarvoor zou per eenheid verwerkt stroo of aardappelen een kleine contributie afgestaan moeten worden. De Regeering zou voor een gebouw kunnen zorgen en de industrie de jaarlijksche exploitatiekosten kunnen dragen.

Aldus kan een vaste basis voor de modernisering en verdere ontwikkeling der industrie gelegd worden. Afgescheiden van dezen technischen dienst, zou het stichten van twee verkoopsorganisaties voor de geheele industrie, één voor aardappelmeel en de producten daarvan en één voor het stroocarton, dat nog steeds in onderlinge concurrentie wordt verkocht, gewenscht zijn.

Uit crisistijden zijn dikwijls goede zaken voortgekomen.

Mogen de landbouwers en fabrikanten erin slagen de moeilijkheden van deze crisis te overwinnen en in gemeenschappelijk overleg, met terzijde stelling van onderlinge verschillen, erin slagen, die organisaties te scheppen, welke noodzakelijk zijn om niet verder achter te geraken in de evolutie van de wereld-economie.

D. VAN OS.

SPORWEGTARIEVEN ALS HULP AAN DEN TUINBOUW.

I.

Toen mijn artikel „Spoorwegen en Crisismaatregelen” naar aanleiding van de bekende interpellatie Van den Heuvel in dit tijdschrift¹⁾ verscheen, heb ik geen oogenblik gedacht, dat de strijd of de spoorwegfinanciën in crisistijden al of niet gebruikt mochten worden voor steun van meer of minder noodlijdende bedrijven en industrieën afgelopen zou zijn. De onbekendheid met het zoo belangrijke onderdeel verkeerseconomie van de algemeene volkshuishoudkunde is daarvoor, speciaal in ons land, te groot, de lessen der geschiedenis hier zoowel als elders opgedaan, te weinig bekend, dan dat aanstonds iedereen, die gaarne uit onbekendheid met de materie of dan wel uit groepsbelang over het tariefvezen van spoorwegen medespreekt, zich gewonnen zou geven.

Aangenaam zou het mij geweest zijn, indien, de tegenstanders van mijn betoog — hetwelk hierop neerkwam, dat een spoorbedrijf (onverschillig welken bedrijfsvorm gekozen is) zich financieel moet kunnen bedruipen, dat de spoorwegfinanciën, voortgekomen uit het vervoer niet gebruikt mogen worden voor steunmaatregelen, welke een vorm van verkapte subsidie of uitvoerpremie zijn, en dat de waarde van vrachtverlaging van grooten nadeeligen invloed zijn op de inkomsten dus op de financiële resultaten van het centenbedrijf der spoorwegen, waartegenover geen voordeelen van belang voor de gesteunde bedrijven en industrieën staan — dit in geschrifte bestreden hadden. Nu dit niet geschied is, kan ik mij ontslagen rekenen van den plicht om opnieuw mijn standpunt uitvoerig uiteen te zetten en kan ik in hoofdzaak volstaan met belangstellenden en belanghebbenden te verwijzen naar genoemd artikel.

* * *

Met begrijpelijke voldoening constateerende, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw in de Memorie van Antwoord van het desbetreffende Hoofdstuk der Rijksbegroting voor 1931, mededeelde, dat de Regeering den door de Commissie-Lovink aangebevolen crisismaatregel na een breedvoerig onderzoek op gronden ontleend aan een goed spoorwegbeleid had afgewezen, verbaasde het mij toch wel, dat aan de uitspraken van een spoorwegdirectie, welke niet alleen verantwoordelijk is voor een commerciële spoorwegexploitatie, maar die tevens een open oog moet hebben voor stimuleering van het vervoer door toepassing van daartoe geëigende tariefmaatregelen, alsmede aan het resultaat van een breedvoerig regeeringsonderzoek, zoo weinig waarde werd gehecht, dat door tal van op spoorweg-economisch en spoorwegtarifarisch gebied, totaal ondeskundige Kamerleden, voortgekomen uit alle mogelijke partijen, bij de behandeling der jongste waterstaatsbegroting stelling tegen de Regeering werd genomen.

Bij de behandeling van de Rijksbegroting kwamen zooveel sprekers over verlaging van spoorwegtarieven tot steun van de noodlijdende tuin- en landbouwindustrie aan het woord, dat het ondoenlijk is de aangevoerde gronden persoonsgewijze en puntsgewijze volledig te behandelen.

Reeds bij de Algemeene Beraadslaging over de Rijksbegroting voor 1931 wees de Heer van den Heuvel op de z.i. „funeste” tariefpolitiek der Nederlandsche Spoorwegen bij het vervoer van tuinbouwproducten (zitting van 14 November 1930 blz. 522). Op het instellen eener commissie, welke den Minister inzake de tarieven zou kunnen adviseeren werd aangedrongen, terwijl Minister Ruys de Beerenbrouck op 19 November d.a.v. (blz. 628) in antwoord op een vraag van den Heer Nolens het volgende mededeelde:

„Art. 28 der Spoorwegwet onderwerpt de tarieven voor het vervoer van personen en goederen aan de goedkeuring

van den Minister van Waterstaat. De Minister besluit over de goed- of afkeuring, maar heeft naar de wet geen bevoegdheid tot zelfstandige vaststelling, in afwijking van het voorstel der directie. Wel geeft art. 29 aan de Kroon de bevoegdheid, een verlaging der tarieven te bevelen. Daalt daardoor de zuivere winst, dan hebben de maatschappijen recht op schadeloosstelling uit 's Rijks kas. Deze wordt zoo noodig door den Rechter bepaald en mag per jaar, waarover zij wordt gevorderd, niet hooger zijn dan noodig is om de winst van 8 pCt. van het maatschappelijk kapitaal te brengen. Toepassing van dit maximum zou voor de spoorwegen geen slechte zaak zijn, als men denkt, dat zij niet meer dan 5 pCt. over een deel van het kapitaal plegen uit te keeren. Maar het is de vraag, of de tijden er naar zijn om op die manier de schatkist aan te spreken.

Maar afgescheiden van wat de wet zegt, moet ook nog worden bedacht, dat de Ministers van Waterstaat en van Financiën sedert 1921 namens den Staat beschikken over de meerderheid der aandelen. De beide Ministers zouden van die macht kunnen gebruik maken om maatregelen, die zij noodig achten, ook tegen het gevoelen der directie door te zetten; maar ook als men dien weg passend mocht achten, om tot ingrijpende verlaging van de tarieven te komen, mag men niet het oog sluiten voor het feit, dat alweer de schatkist het slachtoffer zou worden.

Dat verlaging van de tarieven onder de tegenwoordige omstandigheden de inkomsten zou doen stijgen door vermeerderd vervoer, is uiterst onwaarschijnlijk. Veeleer moet een zoo sterke verdere daling van de ontvangsten worden verwacht, dat tekorten zouden ontstaan, die de schatkist zou hebben bij te passen. Met tariefsmaatregelen, die de directie niet verantwoord acht, moet men dus naar het oordeel der Regeering zeer voorzichtig zijn.”

Bij de behandeling van Hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken en Landbouw) citeerde de heer Van Rappard op 3 December 1930 eenige passages uit een tot de Kamer gericht rekest van het Centraal Bureau van de Veilingen in Nederland, ten bewijze, dat de spoorvrachten voor tuinbouwartikelen te hoog zouden zijn (blz. 993). De heer Loerakker onderstreepte deze meening en meende, dat verlaging der spoorvrachten vrijwel de eenige methode was om den tuinbouw de helpende hand toe te steken (blz. 996). Op 4 December volgden de heeren Bakker (blz. 1003), Van der Sluis (blz. 1005), Vos (blz. 1008), Ebels (blz. 1011), Biereema (blz. 1015), Van den Heuvel (blz. 1017), Hiemstra blz. 1020), F. Vos (blz. 1025), Kersten (blz. 1068) en Van Voorst tot Voorst (blz. 1072).

In zijn antwoord verwees Minister Ruys de Beerenbrouck de sprekers naar zijn amtggenoot van Waterstaat bij de behandeling van diens begroting.

In het Voorloopig Verslag op het begrotingsonderdeel der Spoor- en Tramwegen drongen sommige leden op verlaging der vrachttarieven voor tuinbouwproducten aan. Zij vervolgden:

„De landen, waartegen de Nederlandsche Landbouw moet concurreren, Duitschland en Italië, doen al het mogelijke om met hun tarieven hun tuinbouwproducten te beschermen. Verscheiden leden drongen in verband hiermede aan op verlaging van de tarieven voor alle land- en tuinbouwproducten, alsmede voor de in land- en tuinbouw gebruikte bedrijfsmiddelen als veevoeder en kunstmest.”

De Minister van Waterstaat betoogde hiertegen in de Memorie van Antwoord het volgende:

„Nu laatstbedoelde leden speciaal hebben aangedrongen op verlaging van de vrachten voor tuinbouwproducten en zich daarbij beriepen op hetgeen Duitschland en Italië doen om met hunne tarieven hunne tuinbouwproducten te beschermen, zij opgemerkt, dat, aangezien over het algemeen de Nederlandsche spoorwegtarieven voor tuinbouwproducten zeer goed den toets der vergelijking met de tarieven in andere landen kunnen doorstaan, van de Nederlandsche Spoorwegen niet kan worden geveerd, dat zij zich met hun vrachtprijzen juist zullen richten naar Italië (met zijn als gevolg van de valuta uiterst lage personeelkosten) en Duitschland, te minder daar een beschermingspolitiek als in die landen bestaat, aan de Nederlandsche handelspolitiek vreemd is. Volledigheidshalve zij vermeld, dat Nederland voor het vervoer van fruit steeds en voor het vervoer als vrachtgoed van andere tuinbouwproducten niet zelden goedkoper is dan Duitschland.

Voorzichtigheid is te meer geboden, daar verlaging van de tarieven voor den tuinbouw als vanzelf zou leiden tot

¹⁾ Zie E.-S. B. van 11 Juni 1930.

tariefverlaging ook op ander gebied. Evenals de leden, die in verband met de vraag om verlaging van tarieven voor tuinbouwproducten aandrongen op eenzelfde maatregel voor alle land- en tuinbouwproducten, alsmede voor de in landbouw en tuinbouw gebruikte bedrijfsmiddelen als veevoeder en kunstmest, zouden ook anderen, met name door de huidige malaise getroffen industrieën, niet rusten, voordat hunne grondstoffen en producten eveneens in de tariefverlaging zouden zijn betrokken."

Zoals boven reeds werd opgemerkt hadden bij de behandeling der begroting van Binnenlandsche Zaken en Landbouw een aantal Kamerleden zich beroepen op feiten en cijfers ontleend aan een tot de Kamer gericht rekest van het Centraal Bureau van de Veilingen (welk bureau dezer dagen ook een persconferentie belegde), waarin betoogd werd: 1e. dat de Nederlandsche spoorwegvrachtprijzen voor landbouwproducten te hoog zijn; 2e. dat de sub 1 bedoelde vrachtprijzen te hoog zijn in verhouding tot de tarieven in het buitenland en 3e., dat het niet aangaat, dat voor het vervoer vanuit het buitenland aangevoerde producten in Nederland goedkoopere spoorvrachten bestaan dan voor producten van het eigen land¹⁾.

Hetzelfde zou geschieden in de vergadering van 16 December jl. toen de afdeling Spoor- en Tramwegen van hoofdstuk IX der begroting ter sprake kwam. Sommige leden, o.a. de heer Lovink, deden weinig anders dan geheele passages uit de twee reksten van genoemd Centraal Bureau voor te lezen.

Zoo tastte o.a. de heer Loerakker (blz. 1320) wederom scherp de tariefpolitiek der Nederlandsche Spoorwegen aan en bovendien het verweer der Directie op de cijfers van het Centraal Bureau van de Veilingen. Alsof de spoorwegtarieven in de waardetariefstelsels van alle commercieel geëxploiteerde spoorwegen ter wereld geen rekening houden en moeten houden met de waardevermeerdering, welke het goed door het vervoer ondergaat. Alsof dus de spoorwegen niet moeten rekenen met het verschil in waarde tusschen den prijs, waarvoor de vervoerders-expediteurs hun goed inkoopten, en dien, welke dat goed na vervoer over hun lijnen verkregen heeft. Wat de producent van de exporteurs weet te bedingen is van zooveel factoren afhankelijk, dat de spoorwegen met den besten wil ter wereld daarmee slechts bijkomstig rekening kunnen houden; hetzelfde kan gezegd worden ten opzichte van de prijzen, bijv. gevraagd door den groentevenner, dus met den kleinhandelprijs²⁾. Dat overigens de oor-

¹⁾ Door de Nederlandsche Spoorwegen was hierop geantwoord met een communiqué aan de pers, dat in *Spoor- en Tramwegen* van 9 December 1930 blz. 312 werd overgenomen; de daarin opgegeven feiten en cijfers werden wederom aangevochten in een nader adres tot de Kamer van het Centraal Veilingsbureau van 10 December, waarvan de tekst voorkomt in de *Tuinderij* van 12 December d.a.v.

²⁾ Vracht is een onderdeel van de waardevermeerdering en staat niet in rechtstreeksch verband met de waarde van het goed ter plaatse van afzending. In elk handboek over verkeerseconomie wordt dit beginsel van het overal gebruikelijke waardetariefstelsel vooropgesteld. Met een enkel voorbeeld moge het verduidelijkt worden. Indien goederen als gevolg van een of andere omstandigheid plaatselijk nagenoeg waardeeloos zijn, kunnen als gevolg van het vervoer soms elders hooge prijzen verkregen worden. De vervoerswaarde stijgt en het is niet onbillijk, dat de vervoerder van het prijsverschil een zeker deel ontvangt; alzoo bij minderwaardige goederen toch hooge vracht. Anderzijds kunnen hoogwaardige goederen, indien elders als gevolg van waardevermeerdering door het vervoer, geen hogere prijzen zijn te bedingen, ook niet de kleinste vracht dragen. De begrippen waarde en waardevermeerdering dekken elkaar dus geenszins en het is deze fout, welke het geheele rekest van de Centrale Commissie aankleeft. Dit bureau zou alleen dan cijfers gegeven hebben, waarover uit tariefvoegpunt te discussieeren viel, indien gegeven was: a. de veilingswaarde, b. de marktwaarde ter bestemmingsplaats, c. de spoorwegvracht tot de plaats waar de zending de Ned. Spoorwegen verlaat. Nu dit niet geschied is, ontstonden slechts verwarring en onjuiste conclusies, gebaseerd op onzuivere gevoelsoverwegingen.

Merkwaardig hoe juist het a.b.c. van de tariefkennis door

spronkelijke producenten niet zoo geheel ontevreden zijn blijkt uit een beschouwing in *„Handel en Tuinbouw”* (6 December 1930), orgaan tot bevordering van den afzet van land- en tuinbouwproducten, waarin de actie van het Centraal Bureau geheel gedésavouéerd wordt.

Gesteld, dat een vrachtverlaging zou worden toegestaan, dan zal deze vermoedelijk niet aan de tuinders, die als regel geen verzenders zijn (zie *Handel en Tuinbouw* van 6/12/30), vermoedelijk evenmin aan de exporteurs, doch bijna zeker aan het buitenland ten goede komen — indien de vrachtverlaging tenminste stimuleerend op den afzet zou werken, in het tweede gedeelte kom ik hierop terug. De door de spoorwegen gederfde inkomsten zouden dus feitelijk een uitvoerpriemie zijn. Op de luttele bedragen per vervoerde eenheid waarom het gaat, zal overigens in het tweede deel van dit artikel nog teruggekomen worden; nu zij reeds medegedeeld, dat zij zoo klein zijn, dat, gelijk de praktijk elders geleerd heeft — waarover ook nader —, zij teneenemale onvoldoende zijn om de algemeene oorzaken van den geringen afzet door verminderde koopkracht der afnemers, tariefmuren, enz. te overwinnen.

Oud-Minister Bongaerts (bladz. 1322) vroeg mede tariefverlaging en instelling der vervoerscommissie, evenals de heer Bakker (blz. 1323). Deze laatste voerde ter versterking van zijn betoog voor de stimuleerende werking van vrachtverlaging voor tuinbouwartikelen aan, dat als gevolg van de in 1930 verleende twee reductiën op het vervoer van aardappelen dit vervoer was gestegen en dat de spoorwegen dientengevolge een halve ton voordeel zouden hebben gehad. Hier werd wel ten duidelijkste de ondeskundigheid van Kamerleden gedemonstreerd. Niet alleen nam het vervoer niet toe, het nam, ondanks de lagere vrachten zelfs af en van eenig geldelijk voordeel voor de Nederlandsche Spoorwegen was geen sprake.

De cijfers zijn als volgt:

	1928	1929	1930
	ton	ton	ton
Maand April	24.267	40.610	38.781
Maand Mei	21.699	24.933	27.854
Halve maand Juni ..	12.420	11.039	20.316
Maand Juli	53.941	65.313	56.435
Halve maand Aug. ..	19.307	14.656	8.438
Totaal over de periodes April tot half Juni en Juli tot half Aug., gedurende welke in 1930 de reducties van kracht waren.	131.634	156.551	151.824
Vermindering in 1930 tegenover 1929:		4.727 ton.	

Op 17 December nam de Minister van Waterstaat den handschoen op voor de tarieven der Ned. Spoorwegen. De heer Reymer wees op de doelmatigheid der tariefpolitiek, waarschuwde tegen spoorwegtekorten, welke zouden kunnen ontstaan, duidde voorts op den teruggang der vrachtopbrengsten, welke bij een 25 pO. groote vrachtverlaging van tuinbouwartikelen weder met 1½ miljoen gulden zouden dalen. Door den Minister werd tenslotte de instelling eener commissie toegezegd, die met spoed een rapport zou moeten indienen of inderdaad de tuinbouwartikelen in verhouding met de vrachtprijzen en tarieven in

buitenstaanders aangevoeld is in *Handel en Tuinbouw* van 6 Dec. 1930. Overigens bewijzen lagere prijzen op de plaats van afzending op zichzelf nog niet het bestaan van een crisis; deze kunnen ook het gevolg zijn van een groote productie of ruimen oogst bij mogelijkheid van afzet.

Natuurlijk zijn er behalve de waardevermeerdering door het vervoer nog tal van andere factoren, welke de vracht beïnvloeden en welke grootendeels voortvloeien uit vermeerdering of vermindering der vervoerszelfkosten (verpakking, snelheid, enz.). Hierop kan te dezer plaatse niet verder worden ingegaan. Hoe de tegenwoordige Indische tarieven zijn geconstrueerd en met welke factoren daarbij rekening werd gehouden, verklaarde ik in deel X van mijn boekwerk *Indische Spoorwegpolitiek* (1927).

het buitenland aanleiding geven tot het nemen van maatregelen, terwijl deze kwestie ook nog besproken zou worden met den op 1 Januari 1931 optredenden Inspecteur-Generaal van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen.

S. A. REITSMA.

(Slot volgt).

IS CONTRÔLE OP TRUSTMAATSCHAPPIJEN NOODIG?

Ongeveer een achttal jaren geleden¹⁾, hebben wij te dezer plaatse eens een lans gebroken voor de invoering van verplicht trustverband bij alle obligatieleeningen, welke aan het publiek ter inschrijving zouden worden aangeboden. Het geopperde idee had destijds een korte gedachtenwisseling tengevolge en... ging nadien den weg, die reeds door zoovele andere geesteskinderen bewandeld werd en wel de kortste verbinding vormt met den louterenden Lethe-stroom, ab origine het stam-oord der „spurlose Versenkungen“...

Sinds is het verplichte trustverband even ver van zijn verwezelijking als ooit tevoren.

Even ver? De taxatie is moeilijk met bewijzen te staven, doch zien wij eens om ons heen, dan gelooven wij toch zeer zeker, dat men ons hierbij in ieder geval geen verwijt van een te star conservatisme maken kan. Voor een naderkomen tot de door ons gekoesterde wensch immers, zal het wel vooreerst noodzakelijk zijn, dat de communis opinio meer en meer van den zegenrijken invloed van een trustverband overtuigd raakt en of dit nu in de laatste jaren inderdaad het geval geweest is en of hier 'n meerdere bekendheid een dito bemindheid heeft meegebracht?...

Het is wel voornamelijk het buitenlandsch crediet geweest, de schier talloze hier te lande uitgegeven obligatieleeningen van burgerlijk-, publiek- en semi-publiek-rechtelijke lichamen, gemeenlijk door hypothecair of ander onderpand verzekerd, welke in de laatste jaren steeds weer een beroep deden op de bemoeiingen eener trustee en den werkdag dezer instellingen, die tot dan den toets eener achturen-wet maar al te goed doorstaan kon, met hooge druk prestaties vulden.

Met den arbeid stegen natuurlijk ook de verdiensten en wat zich in soortgelijke gevallen immer op dit concurrentie-zieke ondermaansche afspeelt, bleef niet uit: de plichtgetrouwe lezer van de bijvoegsels der Nederlandsche Staatscourant zag geen week voorbijgaan, waarin de „verklaring-van-geen-bezwaar“ niet aan een nieuw-opgerichte trustmaatschappij, verleend werd. En hiermede naderen wij „des Pudels Kern“.

Ofschoon wij, zonder een door dik en dun voorstander van centralisatie te zijn, een te groote versnippering nimmer zullen toejuichen, zouden wij ons omtrent het onderhavig verschijnsel, in zooverre het zich enkel en alleen pecuniaie causa voordoet, waarlijk niet het hoofd breken. Doch wanneer wij de zaak wat nader bekijken, blijkt, dat vaak meer dan in directe financieele voordeelen, de reden van oprichting vermoedelijk in het feit is gelegen, dat een der betrokken partijen er wel prijs op stelt in 'n min of meer innige verhouding te staan tot... den neutralen „vertrouwensman“! Casu quo: het bankiershuis, dat van het overnemen der leeningen van de geldnemers en het onderbrengen bij de geldgevers zijn werk maakt, wijst een hem nastaaende instelling aan om als trustee voor de laatste categorie op te treden.

Op zichzelf een, van het standpunt van het emissie-instituut bezien, zeer begrijpelijke geste. De onontbeerlijke samenwerking, die de vaak telkens weer een ander aspect toonende emissie-objecten eischen, zal vermoedelijk gladder en eenvoudiger van stapel loopen tusschen een tweetal instellingen, welke geheel op elkanders werkwijze zijn „ingeschoten“ en te allen tijde voor elkaar klaar staan. En het is verre van ons om de staf te willen breken over diè trust-maatschap-

¹⁾ Econ.-Stat. Berichten No. 358, 8 Nov. 1922 en No. 381, 18 April 1923.

pijen, welke, al zijn zij dan ook door (of met medewerking van) een of ander bekend emissie-huis ietwat ten eigen behoeve opgericht, toch blijkens de er aan verbonden personen, de commissarissen-staf etc., op meer dan voldoende onafhankelijkheid bogen kunnen en ook gezien hun financieele positie, haar kapitaal of reserves waarlijk niet als ondernemingen-voor-de-leus beschouwd mogen worden.

Zooals echter al uit onze hierboven gestelde oratorische vraag omtrent de zegenrijke invloed van het trustverband geconcludeerd mocht worden — er bestaat ook een andere categorie en juist de laatste jaren zijn voor deze van een ietwat angstige vruchtbaarheid geweest.

Instellingen, waarbij ieder schijntje van onafhankelijkheid ver te zoeken is, waar men de naam van iederen functionaris stuk voor stuk terug kan vinden bij het betrokken emissie-huis en... wier financieele standing meer geëigend is voor een water- en vuurnering dan voor een instituut, dat de belangen waarneemt voor de ter beschikking-stellers van enkele millioenen guldens.

Het is niet onmogelijk, dat ook een vertegenwoordiger van laatstgenoemd genre zijn aanzien logenstrafte en een ideaal vertrouwensman blijkt, die de belangen van zijn opdrachtgevers-tegen-wil-en-dank naar beste weten waarneemt; uit den aard der zaak geeft een trustee eerst rekenschap van zijn daden, wanneer de onbewogen dagen van païs en vrêe voorbij mochten zijn en... het te laat is om begane fouten te herstellen. Doch dat in den huidige staat van zaken een zeer groot gevaar schuilt, wij gelooven dat een ieder het bij eenig nadenken met ons eens zal zijn. Helaas behoeft men ook op de realistische illustraties onzer noodkreet reeds niet meer te wachten. Denken wij alleen maar aan het verheffend en in alle dagbladen uitvoerig vermeld gebeuren, wat zich kortelings bij moeilijkheden eener z.g. kerkelijke leening van Hongaarsch origine heeft voorgedaan, toen, om nu van tientallen andere trustee-lijke vrijheden maar niet te spreken, niet meer of minder bleek dan dat de hypotheek niet eens ten name der optredende trustee-maatschappij was ingeschreven! En dit is waarlijk niet het enige feit van dien aard, waarop men tot nog toe wijzen kan in ons vaderland, waar het matjes-kloppen-na-negenen immer een dankbaarder onderwerp voor den braven wetgever geweest is dan financieele zwendel-praktijken, die in Brittannië met ettelijke jaren „hard labour“ matig betaald worden geacht.

Gelijk gezegd, de meeste euveldeaden — en mischien ook wel eens euveldeaden door barre onkunde in het leven geroepen — komen uit den aard der zaak eerst dan aan het licht, wanneer er zich moeilijkheden bij den geldnemer voordoen, doch juist in een tijdbestek als het huidige, waarin wel alle ondernemingen, op welk gebied ook, een harden strijd om het bestaan voeren, is hierop de droeve kans het grootst en of de lezer dus in de naaste toekomst weer niet eens hardhandig aan onze roepstem (in deserto?) herinnerd zal worden?

Zelfs echter indien diè *niet* geschieden mocht, dan nóg is o.i. de kwestie van genoeg principieel belang om eens door de betrokken autoriteiten onder het oog te worden gezien.

Men kan er zich niet van afmaken met de opmerking, dat het publiek zelf maar uit de oogen dient te kijken en bij zijn keus van beleggingswaarden dezulke, waarvan het trustverband hem niet ideaal toelijkt, maar links moet laten liggen. Het is nu langzamerhand wel gemeene wijsheid geworden, dat het leekenpubliek juist in financieele zaken niet alleen tegen sommige „financiers“ maar ook tegen zichzelf dient beschermd te worden. En het eenigste wat in het onderhavige geval min of meer afdoend zou kunnen werken, is een contrôle van hoogerhand op de als trustee optredende lichamen.

Wij denken thans niet aan stroeve en... lacuneuse

wettelijke bepalingen, doch eerder aan een of ander controleerend lichaam, wat bijvoorbeeld analogie zou toonen met onze verzekeringskamer.

Of ligt hier misschien ook een arbeidsveld open voor het toch immer voor de publieke belangen paraat staande bestuur der Amsterdamsche Effectenbeurs? Reeds vroeger stelde dit de zeer juiste eisch, dat bij het uitgeven van certificaten tegen oorspronkelijke waarde-papieren — een andere en in het raam van het hier betoogde zeker niet minder belangrijke werkzaamheid der Nederlandsche Trust- en Administratiekantoren! — de stukken ter controle door een notaris of andere trustee moesten mede-ondertekend worden. Een maatregel, die reeds een eerste stap in de goede richting beduidt. Hiernaast echter zou het niet moeilijk zijn slechts de officieele notering toe te staan van die obligatieleeningen, waarvan het trusteeschap waargenomen wordt door instellingen, welke aan zekere eischen van onafhankelijkheid, financiële standing etc., voldoen en door genoemd bestuur als „desirable” zijn aangemerkt. Dan valt wel de categorie van onofficieel-genoteerde leeningen, die misschien ietwat controle wel het allermeest behoeven, buiten hun bemoeiingen, doch hieraan zou misschien kunnen worden tegemoet gekomen door een regeling met de provinciale bonden, die bijv. hun leden zouden kunnen verplichten slechts van de diensten der door de respectieve besturen „erkende” trust-maatschappijen, gebruik te maken.

Wij geven hier niet meer dan een vage richting aan; er zijn vermoedelijk nog tientallen andere en wellicht betere oplossingen te vinden.

Het eenige waarop wij thans met kracht wenschen te wijzen, is dat er een dringende behoefte aan een dwingende regeling bestaat, wil men niet het gevaar loopen dat vandaag of morgen een of andere trieste catastrofe, niet alleen het publiek zware geldelijke verliezen bezorgt, doch ook op eenmaal het vertrouwen in den „vertrouwenman” grondig vernietigt en het „trustee-wezen” hier te lande een onherstelbare schade toebrengt.

JOS. GILISSEN.

DE THEECULTUUR IN RUSLAND.

Zooals Rusland in alles streeft naar onafhankelijkheid van het buitenland, doet het dat ook met de theecultuur.

De oppervlakte geschikt voor de theestruik is in Rusland vrij klein. Zij ligt ten Zuiden van den Kaukasus langs de kust der Zwarte Zee vanaf even ten Zuiden van Batoem tot Soekoem-Kale en beslaat voornamelijk het stroomgebied van den Rion. Dit is het oude land Colchis, waarheen eenmaal Jason met zijn gezellen trok om het gouden vlies te halen.

Dit gebied onderscheidt zich van de rest van Rusland door zijn klimaat, dat wat de temperatuur betreft veel overeenkomst vertoont met de Fransche Riviera. De Kaukasus, een gebergte hooger dan de Alpen, beschermt de streek in het Noorden tegen de koude N.O.-winden, terwijl de zeewinden het vocht meevoeren, dat zij afkoelende bij de stijging langs de bergellingen, laten vallen. De gemiddelde jaartemperatuur is er 14.2° C. met gemiddelde Januari temperaturen (koudste maand) van 5.1° C. De relatieve vochtigheid (gemeten om 1 uur p.m.) daalt niet lager dan 60 en is gemiddeld hooger. De neerslag, vrij regelmatig over het jaar verdeeld is te Poti gemiddeld 1531 mm., te Batoem zelfs 2408 mm., zoodat het klimaat veel overeenkomst vertoont met dat van de Zuidelijke theestreken van Japan, al zijn de zomertemperaturen minder hoog. Dit klimaat heeft een subtropischen plantengroei tengevolge, waarin rhodendrons en azalea's opgemerkt worden. Maar men heeft er ook vele tropische gewassen ingevoerd, zoodat men er palmen en varens, bananen, eucalyptus, Japansche bamboe en vele andere planten en boomen uit warme streken tegenkomt. Rijst was er vroeger, maar de aanplant is

door de regeering verboden, daar zij de malaria zou begunstigen.

De eerste import van den theecheester in deze streken schijnt reeds in het midden van de vorige eeuw geschied te zijn door Worontzoff, zoowel uit den botanischen tuin te Nikitsky bij Yalta (in de Krim) als uit China. Tot eenige cultuur van beteekenis heeft dit toen niet geleid; vermoedelijk wel omdat men van de techniek der bereiding in dien tijd geen begrip had. Maar omstreeks 1890 vond uitbreiding plaats op zoodanige schaal dat men werkelijk van een theeoogst kon spraken. Het speciale expeditie in 1895, waaraan de in 1914 overleden botanicus Prof. Krasnow, de stichter van den botanischen tuin te Chakva deelnam, bracht uit China, Japan, Java, Ceylon, Assam en Darjeeling theezaden en theeplanten mee. Proeven op grootere schaal toonden aan, dat hybriden uit China en Assam de meeste weerstand aan den vorst boden. Boven 300 meter lijden alle soorten zonder onderscheid van den vorst.

De hoogste productie voor den oorlog was in 1913 en bedroeg 131 metrieke tonnen, afkomstig van 920 hectare, wat 142 KG. per hectare beteekent. De oorlog heeft de cultuur vrijwel vernietigd, tot in 1926 het Sovjetgouvernement door de oprichting van de „Georgische Theetrust” den aanplant opnieuw op de been trachtte te brengen.

In 1929 was de oppervlakte onder thee 3900 hectare, in 1930 7000 hectare. Het vijfjaarsplan voorziet in een totaal aanplant gedurende die periode tot 40.000 hectare; het aantal fabrieken, dat thans 6 bedraagt, zal in den loop dezer periode tot 48 uitgebreid worden, waarvan 29 in 1934 zouden werken. 138 miljoen goudroebels zullen in de industrie belegd worden. Een opname der gronden, welke geschikt zijn voor de theecultuur wat bodem en klimaat betreft, heeft plaats gevonden door den landbouwkundigen dienst, die speciaal voor de thee ingesteld is; deze dienst meent, dat in de toekomst 75.000 hectare met thee beplantbaar zouden zijn.

De theeproductie bedroeg in 1929 240 ton (= 61 KG. per hectare¹⁾); in 1930 zou ze volgens in Augustus jl. aan schrijver dezes verstrekte opgaven 420 ton bedragen hebben (= 60 KG. per hectare). Deze productie, die in 1929 minder dan 1 pCt. van de totale theeconsumptie van Rusland bedroeg (= 28.750 ton in 1929; voor den oorlog 60.000 ton) zou in de volgende jaren moeten stijgen tot 4850 ton in 1934 en 21.000 ton in 1940, bij gelijkblijvende consumptie resp. 16 pCt. en 73 pCt.

Wat zal nu van deze verwachtingen uitkomen? Bij een bezoek in Augustus jl. aan de grootste theeplantage te Chakva bij Batoem, bleek dat de gronden, waarop hier thee geplant is, uit roode lateritische klei bestaan. In de theetuinen was niet veel tegen afspoeling gedaan, welke afspoeling zeker voor een deel het gevolg is van het feit, dat de aanplant onvoldoende gesloten was. Zeer vele planten zijn nl. door onvoldoenden, te laten of verkeerd uitgevoerden snoei slecht gevormd; sommige struiken bezitten meer een pyramidevorm dan dat zij vlak ontwikkeld zijn.

Het plukken der thee gaat langzaam, vergeleken met wat Soendaneesche vrouwen presteeren. Men plukt tusschen Mei en September 10 tot 12 keer en zoowel de hoeveelheid als de kwaliteit van het pluksel worden minder, naarmate het later in het jaar wordt. Men houdt er bij het plukken niet veel systeem op na, maar de eerste thee van het jaar schijnt van vrij goede kwaliteit te zijn. Wij zagen plukken met een soort heggeschaar, waaraan een zak geconstrueerd was; het toezichthoudend personeel roemde het gebruik van deze schaar zeer en deelde mee, dat het werk hiermee zeer veel vlugger ging dan met de hand. De geoogste thee bestond evenwel voor een groot gewichtsdeel uit stelen

¹⁾ Deze cijfers zijn in werkelijkheid hooger, daar de nieuw geplante tuinen nog weinig thee opleveren. Nauwkeuriger gegevens kan men evenwel niet verkrijgen.

naast de bladen, zoodat hier zeker geen kwaliteit beoogd wordt; het blijkt evenwel niet of deze ruwe wijze van plukken gedurende het geheele jaar toegepast wordt, dan wel alleen tegen het eind van de campagne.

De oogst bedroeg op de plantage te Chakva gemiddeld 600 KG. nat blad per hectare, wat ongeveer op 120 KG. droog moet neerkomen, ofschoon een hoog percentage stelen dit laatste cijfer natuurlijk wel iets kan verhoogen. Vergeliken met Java, waar 400 KG. een normaal gemiddelde mag heeten, is dit zeker niet hoog. Bemesting met Chilisalpeter, Thomasslakkenmeel en superfosfaat zou evenwel naar het personeel meedeelde, een opbrengstvermeerdering van 100 pCt. tengevolge hebben, doch de proeven op dit gebied waren nog niet geëindigd.

Bij Chakva is een zeer groote fabriek gebouwd met een capaciteit van 750.000 KG. De machines (rollers, verflensmachines) waren van Engelsch fabricaat; de fabriek werkte nog slechts op een deel harer capaciteit.

Evenmin als bij eenig ander product in Rusland is het mogelijk zich vergelijkbare en bruikbare gegevens te verschaffen omtrent kostprijzen. Maar Rusland bepaalt zelf den verkoopprijs van de ingevoerde thee, zoodat wetenschap omtrent kostprijzen toch voor andere producenten thans weinig te beteekenen heeft; wel kan men zeggen, dat zij fantastisch hoog zijn.

Het valt dus moeilijk een oordeel te uiten over de kans van slagen der Russische toekomstplannen ten opzichte van de thee. Zonder twijfel zal het mogelijk zijn nog eenige duizende hectaren toe te voegen aan het thans met thee beplante oppervlak; wat de thee hiervan per pond zal kosten, doet er bij het huidige regime blijkbaar weinig toe. Van belang is evenwel, dat de huidige consumptie per hoofd der bevolking slechts 0.186 KG. is, terwijl dit cijfer voor den oorlog 0.440 KG. bedroeg; Rusland drinkt thans meer wodka dan thee. Wanneer men er dus ooit in slaagt inderdaad de theeproductie van Rusland op te voeren tot 73 pCt. van de huidige consumptie, dan zal toch een kleine stijging van de welvaart onmiddellijk tengevolge hebben dat de daardoor toenemende consumptie een beroep op de buitenlandsche theemarkt moet doen.

J. VAN HARREVELD.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER SEPTEMBER 1930.

De in het hierbijgaande overzicht vermelde Landsmiddelen brachten in de eerste negen maanden van dit jaar f 460.437.000 op tegen f 508.878.000 in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar of f 48.4 m/m minder, in welken achteruitgang werd bijgedragen door de navolgende middelengroepen, t.w.:

belastingen	ad circa f 19.7 m/m
monopolies	„ „ „ 4.2 „
producten	„ „ „ 17.9 „
bedrijven	„ „ „ 10.9 „

De groep allerlei middelen bracht daarentegen f 4.3 m/m meer op. Dit werd veroorzaakt door de storting in verslagmaand van f 5.75 m/m aan cijns en vast recht van mijnconcessies, welke ontvangsten in het vorige jaar hoofdzakelijk in de maand October plaats hadden.

De achterstand bij de som der fractioneele ramingscijfers groeide aan tot f 72.2 m/m en werd veroorzaakt door bovenvermelde groepen ad resp. f 35.6 m/m, f 0.7 m/m, f 23.— m/m, f 12.6 m/m en f 0.3 m/m. Bij de beoordeeling van dit cijfer van f 72.2 m/m moet in het oog worden gehouden, dat de kohierbelastingen in het laatste kwartaal van het jaar ruimer plegen te vloeien dan daarvoor en dus te verwachten is, dat de achterstand bij de ramingscijfers ten aanzien van de kohierbelastingen in de komende maanden een minder ongunstig beeld te zien zal geven.

In verslagmaand bleven de totale ontvangsten f 3.5 m/m ten achter bij die in September 1929. De mindere opbrengsten bij de belasting- en de producten-

groep ad resp. f 4.7 m/m en f 3.3 m/m waren hiervan hoofdzakelijk de oorzaak, terwijl de monopolies en bedrijven resp. f 0.8 m/m en f 0.6 m/m minder opbrachten. Het daartegenover staande voordeelige verschil bij de groep allerlei middelen ad f 5.9 m/m werd hierboven reeds verklaard.

Groepsgewijze nadere beschouwing der verschillende bronnen van inkomsten doet zien, dat bij de *belasting-groep* de opbrengst der kohierbelastingen in het afgeloopen jaargedeelte in totaal ruim 6 ton hooger was dan in dezelfde periode van 1929. De door deze belastingen gevormde achterstand bij de raming liep in verslagmaand terug van f 21.5 m/m tot f 17.5 m/m. De schijnbaar gunstiger uitkomsten ten opzichte van het vorige jaar zijn geheel te danken aan de verponding, welke opbrengst op het einde van verslagmaand die in het vorig jaar met f 2.8 m/m overtrof, terwijl het evenredige deel der jaarraming met circa 6 ton werd overschreden. Dit voordeelige verschil is een gevolg van de omstandigheid, dat de aanslag in die belasting voor het vijfjarig tijdvak 1928/1932 hoofdzakelijk eerst in den loop van het vorige jaar plaats had. De personeele- en inkomstenbelasting brachten in de afgeloopen negen maanden resp. 1 ton meer en 7 ton minder op dan in dezelfde periode van 1929, de opbrengst der vennootschapsbelasting was op het einde van verslagmaand vrijwel gelijk aan die op ultimo September 1929. Aan landelijke inkomsten werd in verslagmaand ruim 2 ton meer ontvangen dan in dezelfde maand van het vorige jaar, waardoor het déces terugliep tot f 1.58 m/m.

De indirecte belastingen blijven door den invloed van de economische inzinking een ongunstig beeld geven. In verslagmaand werd aan invoerrecht f 1.56 m/m minder ontvangen dan in September 1929 en f 1.78 m/m minder dan werd geraamd, waardoor de nadeelige verschillen met de opbrengst in het vorige jaar en met de raming aangroeyden tot resp. f 14.4 m/m en f 10.4 m/m. Het uitvoerrecht leverde in verslagmaand f 0.58 m/m minder op dan in dezelfde maand van 1929 en bleef f 0.47 m/m beneden 1/12 der jaarraming. Op het einde der maand was f 3.1 m/m minder ontvangen dan op ultimo September 1929 en f 3.3 m/m minder dan het 9/12 der jaarraming. Ook de accijnzen gaven in verslagmaand een lagere opbrengst vergeleken bij het vorige jaar en wel van ruim 8 ton, waarvan $5\frac{1}{2}$ ton wegens minder accijns op petroleum en benzine en $2\frac{1}{2}$ ton wegens minder accijns op lucifers. De lagere maandopbrengst van den petroleumaccijns moet worden toegeschreven aan normale schommelingen in de maandopbrengsten. De accijns op tabak en gedistilleerd brengt regelmatig maandelijks f 10.000 à f 20.000 minder op dan in het vorige jaar. De totale ontvangsten aan accijnzen waren in de afgeloopen negen maanden echter nog f 1.5 m/m hooger dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar en f 1.1 m/m hooger dan werd geraamd, welke gunstige verschillen geheel werden verkregen door de hogere opbrengst van den accijns op petroleum en benzine ten bedrage van ruim f 2.— m/m. De opbrengst van het statistiekrecht, dat nauw verband houdt met het invoerrecht, liep uiteraard ook terug, waardoor nadeelige verschillen werden verkregen met de opbrengst van het vorige jaar en met de fractioneele ramingscijfers, die op ultimo September resp. f 0.89 m/m en f 0.85 m/m bedroegen. Ook het zegelrecht gaf wederom lagere uitkomsten. Op het einde van verslagmaand bedroeg het déces f 1.6 m/m en de achterstand bij de raming f 1.56 m/m. De opbrengst der slachtbelastingen was in verslagmaand hooger dan in een der vorige maanden van het vorige jaar, doch zij bleef nog iets beneden die in September 1929. In de afgeloopen negenmaandsche periode werd ruim 3 ton minder ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van 1929 en ruim $5\frac{1}{2}$ ton minder dan werd geraamd.

De ongunstige tijdsomstandigheden spiegelen zich

bij de *monopolies* af in lagere opbrengsten van het opiummiddel. Dit monopolie leverde in verslagmaand 6 ton minder op dan in de gelijknamige maand van het vorige jaar en 5 ton minder dan 1/12 der jaar-raming. Op het einde der maand was *f* 4.3 m/m minder ontvangen dan op hetzelfde tijdstip van 1929 en *f* 3.2 m/m minder dan de raming deed verwachten. De pandhuisregie leverde in verslagmaand 3 ton minder op dan in September 1929, doch uit dit monopolie werd in de afgelopen negen maanden *f* 1.65 m/m meer verkregen dan in dezelfde periode van het vorige jaar en *f* 2.75 m/m meer dan werd geraamd. De opbrengst van het zoutmonopolie bleef in het afgelopen jaargedeelte *f* 1.57 m/m beneden die in de eerste negen maanden van 1929 als gevolg van den overgang in 1930 van den detailverkoop van zout naar de provincie Midden-Java; bij het evenredige gedeelte der raming bleef zij 2 ton ten achter.

De *productengroep* bracht in verslagmaand, evenals in de maand tevoren, in totaal *f* 3.28 m/m minder op dan in dezelfde maand van 1929, waarvan *f* 2.26 m/m te wijten valt aan den achteruitgang van de tinopbrengst als gevolg van de voortdurende prijsdaling, welke dit product ondergaat. Dit middel gaf in het afgelopen negenmaandsch tijdvak een *décres* van *f* 11.6 m/m en een achterstand bij de raming van *f* 13.6 m/m, welke achterstand, na aftrek van de geraamde z.g. extra-opbrengst, waartegenover geblokkeerde uitgaven stonden, nog *f* 11.1 m/m bedroeg. De opbrengsten der steenkolenmijnen zijn doorlopend hooger dan die in het vorige jaar. Hierdoor was op het einde van verslagmaand een voordeelig verschil verkregen van *f* 1.— m/m. Ten aanzien van den achterstand bij de raming ad *f* 1.8 m/m valt op te merken, dat op het einde van verslagmaand nog een bedrag van ruim *f* 1.2 m/m aan onbetaalde vorderingen uitstond. Bij de goud- en zilverbijproducten liepen de nadeelige verschillen met de opbrengsten in 1929 en met het evenredige gedeelte van de jaarraming in verslagmaand op met circa *f* 20.000, waardoor zij aangroeide tot resp. *f* 0.22 m/m en *f* 0.18 m/m. Bij het boschwezen bleven de opbrengsten in verslagmaand weer aanzienlijk ten achter bij die in het vorige jaar en bij de raming en wel resp. *f* 0.97 m/m en *f* 0.54 m/m, hetgeen veroorzaakte, dat op het einde der maand het nadeelige verschil met de opbrengst in 1929, zoowel als met 9/12 der jaarraming, *f* 5.— m/m beliep. Hiervan is ruim *f* 4.5 m/m een gevolg van de prijsdaling en geringeren afzet van djatihout. Het caoutchoucbedrijf leverde in verslagmaand *f* 0.27 m/m minder op dan in September 1929, waardoor het *décres* opliep tot *f* 1.87 m/m en de achterstand bij de raming tot *f* 2.12 m/m. De opbrengst van de kinabastonderneming was in verslagmaand slechts weinig lager dan in dezelfde maand van 1929. Op het einde der maand was wegens verkoop van kinabast ruim 1 ton minder ontvangen dan op ultimo September 1929, terwijl het theeblad circa *f* 18.000 meer had opgebracht.

Bij de groep *bedrijven* wordt het nadeelige verschil met het vorige jaar hoofdzakelijk gevormd door den achteruitgang bij de S.S. en Tramwegen, die in verslagmaand *f* 0.59 m/m en op het einde dier maand *f* 10.7 m/m bedroeg. Van laatstgenoemd bedrag komt *f* 9.8 m/m voor rekening van het Javabedrijf, waarvan *f* 1.5 m/m wegens lagere opbrengsten van het reizigerstransport en *f* 8.3 m/m wegens mindere ontvangsten uit het goederenvervoer. In totaal bleven de uitkomsten van dezen dienst *f* 11.9 m/m beneden 9/12 der jaarraming. De uitkomsten van den dienst der P.T. en T. verschillen in het loopende jaar slechts weinig van die in het vorige jaar. In de afgelopen negen maanden werd *f* 0.17 m/m meer ontvangen dan in dezelfde periode van 1929, hoofdzakelijk als gevolg van den vooruitgang van de opbrengsten der telefonie ad 2 ton en der radio-telefonie ad *f* 23.000, met daartegenover lagere opbrengsten van de telegrafie ad *f* 40.000 en van de radio-telegrafie ad *f* 28.000.

Desondanks bleven de totale ontvangsten *f* 0.88 m/m beneden het 9/12 der met circa *f* 2.— m/m verhoogde jaarraming. Door den achteruitgang der ontvangsten aan goederengeld ad ruim 3½ ton en het *accres* der ontvangsten uit de havenbedrijven ad *f* 330.000 was de totale opbrengst van het havenwezen in het afgelopen jaargedeelte slechts weinig lager dan die in de eerste negen maanden van 1929. Het evenredige gedeelte der met *f* 2.— m/m verhoogde jaarraming werd nog overschreden met ruim 7 ton. Ook de baggerdienst gaf bevredigende uitkomsten. Op het einde van verslagmaand was weliswaar ruim 5 ton minder ontvangen dan op hetzelfde tijdstip van 1929, doch hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat in het vorige jaar belangrijke werken voor particulieren werden verricht, waarop niet viel te rekenen. Het 9/12 der jaarraming werd door dit bedrijf met ruim 5 ton overtroffen. De dienst voor W. en E. bracht in het afgelopen jaargedeelte *f* 0.26 m/m meer op dan in dezelfde periode van 1929; de ontvangsten van de Landsdrukkerij waren vrijwel gelijk aan die in het vorige jaar. Bij beide laatstgenoemde bedrijven bleven de uitkomsten ruim 5 ton beneden het 9/12 der jaarraming, hetgeen zijn verklaring vindt in de belangrijke bedragen aan bij die bedrijven immer uitstaande vorderingen.

De voordeelige verschillen met het vorige jaar in de totale ontvangsten van de groep *allerlei middelen* vindt zijn verklaring in de hierboven reeds vermelde storting in verslagmaand ad *f* 5.75 m/m aan vast recht en cijns van mijnconcessies. Het ontvangen winstaandeel van de Mijnb. Maatsch. Billiton bleef *f* 2.— m/m beneden dat op ultimo September 1929. De ontvangsten aan baken- en loodsgelden wijken slechts weinig af van die in het vorige jaar.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN DUITSCHLAND.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

In een tweetal artikelen in dit tijdschrift hebben wij gepoogd die factoren te schetsen, welke voor de economische ontwikkeling van Duitschland in de laatste jaren van overwegende beteekenis zijn geweest, nl. de financiële en de loon- en sociale politiek¹⁾. Bij deze gelegenheid hebben wij de meening geuit, dat van den Duitschen ondernemer in de laatste jaren grootere bedragen aan arbeidsloon, sociale bijdragen en belastingen zijn geëischt dan hij op den duur kon betalen, zonder op zijn productie verlies te lijden, en dat de Staat en de Gemeenten een grooter beroep op de crediet- en kapitaalmarkt hebben gedaan dan met het betrekkelijk geringe spaarvermogen van de bevolking overeenkwam. Men heeft door deze maatregelen de natuurlijke economische wetten buiten werking gesteld en daardoor reacties in het leven geroepen, wier analyse voor de economen misschien tot het meest interessante behoort, wat de tegenwoordige depressie biedt.

Daar het arbeidsloon en de sociale bijdragen zoo hoog waren, hebben de ondernemers sedert de crisis van 1925 en zolang zij in een opbloei geloofden er naar gestreefd op groote schaal arbeiders door machines te vervangen. Men heeft dit verschijnsel door een verkeerde generaliseering van enkele maatregelen, waarvoor deze uitdrukking juist kan zijn, rationalisatie genoemd. Voor de vervanging van arbeiders door machines, d.w.z. voor rationalisatie, is echter veel meer kapitaal vereischt dan de betrekkelijk beperkte en bovendien nog door de eischen van de publiekrechtelijke lichamen zeer verzwakte binnenlandsche markt kon opbrengen. Zodoende bleef slechts de weg tot kapitaalimport uit het buitenland over en daar ook de buitenlandsche kapitaalmarkt niet aan de kapitaalvraag van Duitschland kon voldoen, werden groote bedragen op korten termijn opgenomen. Over deze ontwikkeling zijn thans nieuwe cijfers beschikbaar.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 2 Juli en 29 Oct. 1930.

Tabel 1. Het internationale kapitaalverkeer van Duitsland (in Milliarden RM.)

	31. 12. 1923	31. 12. 1924	31. 12. 1925	31. 12. 1926	31. 12. 1927	31. 12. 1928	31. 12. 1929	30. 6. 1930
Buitenlandsche schuld op korten termijn	—	—	—	4,1	6,6	9,0	11,2-12,2	11,3-12,3
Buitenlandsche schuld op langen termijn	—	1,0	2,5	4,1	5,4	7,0	7,3	9,1
Andere buitenlandse beleggingen in Duitsland	—	—	—	3,5	4,5	5,5	6,0	6,0
Totaal bedrag der Buitenlandsche beleggingen in Duitsland.....	—	—	—	11,7	16,5	21,5	24,5-25,5	26,4-27,4
Duitsche beleggingen op korten termijn in het buitenland	—	—	—	3,6	3,9	4,5	5,0-6,0	5,0-6,0
Duitsche beleggingen op langen termijn in het buitenland	—	—	—	4,0-5,0	4,0-5,0	4,0-5,0	4,0-5,0	4,0-5,0
Totaal bedrag der Duitse beleggingen in het buitenland	—	—	—	7,6-8,6	7,9-8,9	8,5-9,5	9,0-11,0	9,0-11,0
Saldo.....	+ 2,4 tot + 3,4	+ 0,5 tot + 1,5	- 2,2 tot - 3,2	- 3,1 tot - 4,1	- 7,6 tot - 8,6	- 12,0 tot - 13,0	- 14,5 tot - 15,5	- 16,4 tot - 17,4
Het verloop van het saldo	—	1,9	3,7	0,9	4,5	4,4	2,5	1,9
Saldo van de kapitaalbeweging (zonder goudbeweging) volgens de betalingsbalans ¹⁾	—	1948	3670	864	4537	4357	2473	ca. 1900

¹⁾ De leeningen zijn naar de nominale waarde, niet zoals in de opstellingen van de betalingsbalans, naar den koers van uitgifte, opgenomen.

De beteekenis van den aanzienlijken omvang van dezen kapitaalvoer wordt duidelijk, indien men in aanmerking neemt, dat de eigen kapitaalvorming in Duitsland in de laatste jaren R.M. 7 tot 8 milliard bedroeg.

Zoolang deze kapitaalstroom uit het buitenland aanhield en zoolang de buitenlandse kapitalen werkelijk werden geïnvesteerd, — wat sedert eenigen tijd niet meer het geval is — was zijn economische beteekenis deze: zij stelden de credietnemende ondernemers (privaat- of publiekrechtelijken) in het bezit van additioneële koopkracht, die zij voor den koop van kapitaalgoederen (machines en bouwmaterialen) aanwenden. Daardoor werden de industrieën, die dergelijke kapitaalgoederen produceerden, in staat gesteld nieuwe arbeiders aan te stellen, die met hun consumptieve uitgaven ook andere industrieën in het binnen- en buitenland een nieuwen afzet verschafften. Dit verschijnsel had zeer gunstig kunnen werken, indien de oorspronkelijke bedoeling van den ondernemer, door de rationalisatie en de credietopname hun bedrijven weder rendabel te maken, d.w.z. door deze kapitaalinvesteering meer te verdienen als rente en aflossing van de leeningen bedroegen, inderdaad was doorgevoerd. De voortdurende loonverhoogingen enz., die de ondernemers op een wijze, die niet vooruit te zien was, hebben belast, hebben dit evenwel verhinderd. De rentabiliteit van de ondernemingen werd niet hersteld. Veel eerder daalden de ondernemerswinsten sedert 1928 voortdurend, tot zij tenslotte negatief werden.

Een tijd lang, tot het midden van 1929, verzetten de ondernemers zich tegen de erkenning, dat de loon- en financiële politiek voor een rendabele onderneming onoverkomelijke hinderpalen opstelde. Zij zochten door verhoogde productie, stijgende prijzen in het binnenland en geforceerden afzet in het buitenland den druk van de lasten dragelijker te maken. Deze handelwijze werd verijdeld door de politieke gebeurtenissen in het voorjaar van 1929 — verminderde kapitaalvoer, moeilijke credietopname in het binnenland — evenals door den omslag van de wereldconjunctuur in het midden van 1929, die tot teruglopende prijzen en tot een bemoeilijking van den buitenlandschen afzet leidde. De volgende tabel toont, dat de tot 1929 gestegen curve van den Duitschen uitvoer in het jaar 1930 sterk is teruggelopen, hoewel Duitsland, wat zijn buitenlandschen handel betreft, in het afgelopen jaar, vergeleken met de Vereenigde Staten en Engeland, geen slecht figuur maakt.

Tabel 2. De buitenlandse handel van Duitsland ¹⁾ van Januari tot November (in Mill. RM.)

	Invoer			Uitvoer		
	1930	1929	1928	1930	1929	1928
Levende dieren	110,4	137,7	131,6	64,9	19,0	18,3
Levensmiddelen	2.776,4	3.506,3	3.855,4	447,1	649,5	582,9
Grondst. en half-fabricat.	5.149,3	6.677,4	6.652,4	2.280,6	2.693,1	2.525,3
Fabricat.	1.615,5	2.105,0	2.259,3	8.340,2	9.057,6	8.143,9
Zuiver goederenverkeer	9.711,6	12.428,5	12.898,7	11.132,7	12.419,2	11.270,4
Saldo....	—	7,3	1.628,3	1.421,1	—	—

¹⁾ Inclusief de leveringen in natura.

De gunstige ontwikkeling van den export in de jaren 1927 tot 1929 was voor vele industrieën slechts daardoor mogelijk geworden, dat de buitenlandse prijzen werden vastgesteld, zonder rekening te houden met de productiekosten, en een vergoeding door overeenkomstig verhoogde binnenlandsche prijzen werd gezocht. Zoo ziet men uit tabel 3, dat de prijzen in den groothandel (m.a.w. de opbrengst van de Duitse producten in het eigen land) van Januari 1927 tot October 1928 zeer aanzienlijk zijn verhoogd. Sindsdien bewegen de prijzen zich echter in dalende richting; in het begin, ongeveer tot Januari 1930, in een langzaam, daarna echter in een versneld tempo.

Tabel 3. Indexcijfer van groothandelsprijzen (1913=100).

	Industr. grondstoff. en Half-fabricaten	Industriële Eind-producten			Indexcijfer van groothandelspr. Totaal
		Totaal	Productie middel.	Consumptie goeder.	
Januari 1927.....	128.8	¹⁾ 141.6	129.3	150.9	135.9
October 1928.....	133.4	²⁾ 160.0	138.6	176.1	140.1
Januari 1929.....	134.0	158.8	137.7	174.7	138.9
April 1929.....	133.1	157.8	137.6	173.0	137.1
Juli 1929.....	131.3	157.3	138.7	171.4	137.8
October 1929.....	130.9	156.6	139.6	169.5	137.2
Januari 1930.....	128.3	156.0	139.5	168.4	132.3
April 1930.....	124.8	151.9	138.8	161.8	126.7
Juli 1930.....	119.4	150.5	138.0	159.9	125.1
October 1930.....	114.2	146.9	137.0	154.4	120.2
Midden December....	109.6	142.9	135.1	148.7	117.9

¹⁾ Laagterecord. ²⁾ Hoogterecord.

Het beslissende tijdstip is hier, evenals op alle andere gebieden, de tweede helft van het jaar 1929. In dezen tijd erkenden de Deutsche ondernemers, dat hun rationalisatiepogingen een mislukking waren geweest en dat een verdere uitbreiding van de productie voor hen slechts groote verliezen zou beteekenen. Zij hebben sindsdien de productie zooveel mogelijk beperkt en iedere niet beslist onontbeerlijke arbeidskracht ontslagen. De productie-index (basis 1928 = 100), die in de jaren 1927 tot 1929 op ongeveer dezelfde hoogte heeft gestaan, en die in Juni 1929 met 104.7 zijn record heeft bereikt (ruwijzer 120.3), is sindsdien enorm gedaald en bedraagt thans 80.5 (ruwijzer 68.9).¹⁾

Het spreekt vanzelf, dat door deze daling van de productie de bedrijvigheid in de industrie aanzienlijk is verminderd, zooals uit de volgende tabel blijkt:

Tabel 4.

Bedrijvigheid in de belangrijkste industrieën.
(Volledig tewerkgesteld per 100 arbeiders²⁾)

	Industrieën van productiemiddelen			Industrieën van consumptiegoed.			Totaal
	Mijnbouw	Metaalind.	Bouwbedr.	Totaal	Textiel	Schoenen	
Gemiddelde 1927 ..	97.6	90.8	81.6	88.9	95.4	87.7	89.2
" 1928 ..	97.5	93.4	80.7	89.4	89.2	73.6	88.1
" 1929 ..	97.3	88.9	70.0	83.7	84.2	72.9	83.0
Juli 1929	98.2	90.7	90.3	91.2	83.9	74.5	88.3
November 1929	97.9	86.4	70.8	82.8	84.7	76.7	82.9
Juli 1930	90.1	76.1	61.5	73.5	76.4	65.8	73.6
November 1930	88.1	68.8	48.1	65.1	70.8	58.4	66.9

Zoo is dus thans, vóór het begin van de vorstperiode, 1/3 van de industrie-arbeiders in Duitschland zonder werk, nadat gemiddeld in de laatste jaren de bedrijvigheidsgraad nimmer boven de 90 pCt. is uitgegaan. Het aantal werklozen (w.o. niet de seizoen-arbeiders) bedroeg in 1927 en 1928 gemiddeld 1½ miljoen, in 1929 gemiddeld 2 miljoen en is sedert een jaar van 2½ miljoen tot 4 miljoen gestegen en zal binnenkort de 5 miljoen bereiken.

* * *

Dalende prijzen, dalende productie, dalende bedrijvigheid en stijgende werkloosheid, zijn de kenteekenen van een liquidatieproces, dat zich thans in Duitschland voltrekt en welks hevigheid alle vroegere depressieperiodes in de schaduw stelt. Een het bedenkelijke is, dat er geen uitweg uit de depressie zichtbaar is, want alles hangt van een verandering van de financiële en sociale politiek af. Zoolang de toestand zoo blijft, dat de autoriteiten, zonder rekening te houden met het prijsniveau, van den omzet en de productie jaarlijks voor R.M. 25 tot 30 milliard in den vorm van belastingen, gedwongen bijdragen heffen, en zoolang niet overal een krachtige loonverlaging plaats heeft, kan van een opleving geen sprake zijn.

Men denke toch niet, dat de geschetste moeilijkheden zich door de bekende politieke verhoudingen in Duitschland laten verklaren; de politieke toestand is in Duitschland niet meer gespannen dan in andere landen en een ernstige wil tot politieke oppositie bestaat niet, hoe radicaal menige uiting ook moge klinken. Het is eenvoudig de objectieve onmogelijkheid om in Duitschland met winst te produceeren, die het Deutsche kapitaal op groote schaal naar het buitenland doet afvloeien, of wel het buitenlandsche kapitaal van investering in Deutsche particuliere ondernemingen terughoudt. Al is het verkeerd om op een opleving binnen afzienbaren tijd te rekenen, daarom is het niet uitgesloten, dat de moeilijkheden nog groter zullen worden. Tot dusverre vonden er geen groote faillissementen en debacle's plaats, hoewel vele

¹⁾ Voor verdere conjunctuurgegevens gedurende de laatste 5 jaren, verwijzen wij naar het overzicht op blz. 18. (Red.)

ondernemingen met werkelijke of onzichtbare verliezen het boekjaar hebben afgesloten. Deze complicaties konden slechts daarom worden vermeden, omdat de Deutsche banken bereid waren, haar credieten tijdens de depressie uit te breiden, zelfs ten koste van haar eigen liquiditeit.

Tabel 5.

	Duitsche Grootbanken (Mill. R.M.)		Eng. Clearingbanken (Mill. £)	Memberbanks U.S.A. (Mill. \$)
	Crediteuren	Debiteuren	Voorschott.	Other Loans
September 1929.	11395	5604	988.2	9543
" 1930.	11585	6478	941.9	8469

Bovenstaande tabel toont aan, dat de debiteuren in rekening-courant, d.w.z. de eigenlijke bankschulden van de ondernemingen, gedurende het laatste jaar in Duitschland niet onaanzienlijk zijn gestegen, terwijl de overeenkomstige posten van de Engelsche en Amerikaanse banken gedurende hetzelfde tijdvak zijn gedaald. Hieruit blijkt de groote belangengemeenschap tusschen industrie en banken in Duitschland; beide groepen hebben een hoogen graad van concentratie bereikt (men denke aan de structuur van de groote banken), zoodat eventuele betalingsmoeilijkheden verreikende gevolgen zouden kunnen hebben. Hierdoor bestaat tevens een zekere aansprakelijkheid voor de solidariteit in de bankwereld en in de betrekkingen tusschen banken en industrie. De banken hebben tot dusverre vermeden om op de ondernemingen een grooten druk uit te oefenen, teneinde de credietwaardigheid niet in gevaar te brengen. Nu echter de middelen van de Deutsche banken tengevolge van de opzegging van credieten door het buitenland gedurende de laatste maanden sterk zijn afgenomen, zal het niet langer meer mogelijk zijn om dezelfde tegemoetkomende houding aan te nemen. Een directeur van een groote bank heeft reeds onlangs verklaard, dat een geleidelijke vermindering van de debiteuren moet plaats vinden. Het Deutsche bedrijfsleven zal dus vanaf den aanvang van 1931 in een nieuwe en, naar het schijnt, nog ernstiger phase van depressie treden.

SPOORWEGEN EN RIJNSCHEEPVAART TOT BAZEL.

De Heer J. R. Frey te Bazel schrijft ons:

Sedert het ontstaan van de spoorwegen zijn deze en de binnenscheepvaart concurrenten, die voortdurend er naar streven elkaar goederenverkeer te onttrekken. In dit streven waren van ouds de spoorwegen als het jongere verkeersmiddel het element, dat in dezen concurrentiestrijd het meest actief op den voorgrond trad. Nog nimmer heeft deze concurrentiestrijd echter dergelijke bedenkelijke vormen aangenomen als in den na-oorlogstijd en bij den tegenwoordigen strijd, dien de spoorwegen van verschillende landen tegen de binnenscheepvaart voeren, is men volkomen gerechtigd van een concentrischen aanval van de spoorwegen op de binnenscheepvaart te spreken.

Wij willen ons hier echter slechts bezighouden met den strijd, dien de Deutsche Spoorwegen thans tegen de scheepvaart op den Boven-Rijn, Kehl-Bazel en het Rijn-Rhône-kanaal van Straatsburg tot Bazel voeren. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat Nederland een groot belang heeft bij de instandhouding van deze scheepvaart tot de Zwitsersehe grens, want voor de Nederlandsche zeehavens zijn de transporten naar Zwitserland van groote beteekenis en Nederlandsche schepen zijn in de haven van Bazel geen onbekenden, zooals uit de volgende tabel blijkt:

Nationaliteit van de tonnage van de in Bazel aankomende beladen schepen.

	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	in duizend tonnen					
Nederland	71	46	88	236	14	83
Zwitserland	56	26	79	170	204	327
Duitschland	173	41	52	212	15	27

Frankrijk	33	19	64	428	418	420
België	17	2	9	40	4	5
Luxemburg	—	—	—	6	5	4
Totaal....	350	135	292	1091	661	867

Verder moet er op worden gewezen, dat de koleninvoer van Zwitserland uit Nederland van 180.000 ton in 1916 tot 192.000 ton in 1927, tot 211.000 ton in 1928 en tot 222.000 ton in 1929 is gestegen en dat deze kolenquantiteiten in weinig jaren, toen de Fransch-Belgische spoorwegen met hun vechttarieven tegen de scheepvaart op den toen gereguleerden Rijn niet langer waren opgewassen, over den Rijn naar Zwitserland werden geleid.

Wij zullen aantonen, op welke wijze de tariefmaatregelen van de spoorwegen op den huidige toestand van de vrachtenmarkt en de scheepvaart naar Bazel invloed uitoefenen.

* * *

De volgende tabel geeft de huidige, sedert 1 Nov. 1930 geldende, vrachten weer van de Zwitsersche spoorwegen vanaf Bazel naar eenige Zwitsersche plaatsen van bestemming in vergelijking met de tot dusverre sedert 1 Sept. 1928 geldende vrachten zoowel voor Nederlandsche als voor Ruhrkolen, al naar gelang zij per schip of per spoor Bazel hebben bereikt.

Van Bazel naar:	KM.	Ruhrkolen				Nederl. kolen			
		per Schip		per Spoor		per Schip		per Spoor	
		oud ¹⁾	nieuw ²⁾	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw
Aarau	53	650	790	650	660	750	790	790	790
Chur	206	1110	1380	1230	1230	1360	1910	1710	1840
Luzern	95	1140	1250	1150	1150	1240	1250	1250	1250
St. Gallen	162	750	760	750	750	910	1250	1120	1180
Schlieren	81	680	790	680	680	730	1000	1100	1030
Zürich	89	840	870	840	840	840	1120	1180	1150
Horn	172	660	660	660	660	770	1110	980	1040
Unterterzen	160	990	1260	1110	1110	1240	1730	1590	1720

¹⁾ Oud = Tijdelijk tarief van 1 Sept. 1928.

²⁾ Nieuw = Tijdelijk tarief van 1 Nov. 1930.

Deze tabel, waarvoor niet de uit het oogpunt van tariefpolitiek belangrijke, maar geheel willekeurige, plaatsen zijn genomen, is zeer merkwaardig. Vooreerst trekt het de aandacht, dat de tarieven niet direct verband houden met den afstand; men vergelijke bijv. de vrachten van Chur met die van Horn en Luzern. Maar bovendien ziet men hieruit, dat de per schip in Bazel aangevoerde kolen aan een gedeeltelijk hogere aansluitingsvracht naar de Zwitsersche plaatsen onderworpen zijn dan de kolen, die per spoor in Bazel aankomen. De volgende verschillen ontstaan ten gunste van:

	de scheep- vaart		de spoor- wegen		de scheep- vaart		de spoor- wegen	
	bij Ruhrkolen		bij Nederl. kolen					
	oud ¹⁾	nieuw ²⁾	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw
	in centimes per ton voor							
Aarau ...	10	—	130	40	—	—	—	—
Chur ...	120	—	150	350	—	—	70	—
Luzern ..	10	—	100	10	—	—	—	—
St. Gallen	—	—	10	210	—	—	70	—
Schlieren	—	—	110	370	30	—	—	—
Zürich ...	—	—	30	340	30	—	—	—
Horn ...	—	—	—	210	—	—	70	—
Unter- terzen	120	—	150	350	—	—	10	—

¹⁾ Oud = Tijdelijk tarief van 1 Sept. 1928.

²⁾ Nieuw = Tijdelijk tarief van 1 Nov. 1930.

Deze tabel toont zeer duidelijk, hoe het nieuwe tarief voor de scheepvaart naar Bazel de mogelijkheden voor watertransport, vooral bij het betrekken van Nederlandsche kolen, heeft verminderd.

Wat echter bij de bovengenoemde vrachten vooral opvalt, dat is de verschillende behandeling van de kolen al naar gelang van het land van herkomst. Deze op de gegevens van het kantonale scheepvaartbureau te Bazel berustende tabel toont aan, dat de Zwitsersche spoorwegen de Nederlandsche en de met kleine afwij-

kingen ongeveer gelijk behandelde Engelsche kolen op de Zwitsersche aansluitingsnetten vanaf Bazel met hogere vrachten belasten dan de Ruhrkolen.

Deze opvallende differentiëring was reeds door het tijdelijk tarief van 1 Sept. 1928 ingevoerd, maar in het nieuwe tarief van 1 Nov. 1930 zijn de verschillen ten nadeele van de Nederlandsche en Engelsche kolen nog verscherpt. Vanzelfsprekend is er van de zijde van de Zwitsersche spoorwegen geen reden de Ruhrkolen boven welke andere brandstoffen dan ook te begunstigen, maar de eigenaardig aandoende situatie kwam, zonder dat men haar had kunnen voorzien, voort uit de betrekkingen, waarin de Zwitsersche spoorwegen door tariefovereenkomsten met de Deutsche spoorwegen zijn geraakt en verder uit overwegingen voor het instandhouden van het bestaande transito-verkeer door Zwitserland. Een opzettelijke begunstiging van de Ruhrkolen is uitgesloten, en zou zich met de enge handelsbetrekkingen, die Zwitserland met Nederland en de Nederlandsche koloniën onderhoudt ook in het geheel niet laten ver-eenigen.

* * *

Thans gaan wij er toe over de oorzaken van dezen eigenaardigen toestand eens nader te beschouwen, aan

de hand van een tabel, die de ontwikkeling aantoont van de aansluitende vrachttarieven vanaf Bazel tot aan de Zwitsersche plaatsen van bestemming voor de per schip te Bazel aangevoerde kolen gedurende de jaren 1924—'30 (voor de per spoor te Bazel aangevoerde kolen komen, het jongste tarief van November 1930 buiten beschouwing latende, slechts onbelangrijke afwijkingen voor). (Zie tabel op blz. 16).

De vraag doet zich voor, hoe dergelijke differentieële vrachttarieven in Zwitserland konden ontstaan. In verband met de deflatie van het geldwezen in de buurstaten waren de Zwitsersche staatsspoorwegen in 1923 gedwongen om hun tarieven zoo in te richten, dat zij zich van het transport der over hun grenzen binnenkomende en uitgaande goederen over den langsten afstand konden verzekeren. Zij gaven in Januari 1923 een beschikking No. 4 uit, waarin zij zich het recht voorbehiielden; telken male de tarieven met de vracht- en valutatoestanden op de in aanmerking komende buitenlandsche spoorwegnetten in overeenstemming te brengen. Aan deze beschikking is de differentiëring van de Zwitsersche vrachttarieven voor de aansluitende afstanden in 1924 en 1925 toe te schrijven.

De Deutsche rijksspoorwegen hadden destijds voor het transitoverkeer Nederland-Zwitserland bijzonder gunstige tarieven, vergeleken met die op de Belgisch-Fransche netten, vastgesteld. De Belgisch-Fransche spoorwegen gingen echter met hun tarieven nog lager, zoodat de Deutsche spoorwegen nog slechts voor enkele zendingen naar plaatsen aan de Duitsch-Zwitsersche grens en omgeving in aanmerking kwamen.

De Zwitsersche en de Deutsche spoorwegen stelden daarop voor Ruhrkolen een z.g.n. gemeenschappelijk tarief vast, dat in een direct vrachttarief voor den geheelen afstand vanaf het Deutsche mijnstation tot de

Vrachttarieven vanaf Bazel voor de per schip aangevoerde kolen 1924—1930:

	voor Ruhrkolen						voor Nederl. kolen					
	1924	1925	1925	1927	1928	1930	1924	1925	1925	1927	1928	1930
		Jan.	Aug.					Jan.	Aug.			
	in centimes per ton											
Aarau	690	630	630	650	650	790	790	730	790	680	750	790
Chur	1220	1080	1080	1100	1110	1380	1440	1346	1310	1130	1360	1910
Luzern	1230	1170	1170	1140	1140	1250	1250	1250	1250	1250	1240	1250
St. Gallen	820	750	750	750	750	760	980	910	910	750	910	1250
Schlieren	680	680	680	680	680	790	770	710	710	680	730	1000
Zürich	840	840	840	840	840	870	840	840	840	840	840	1120
Horn	660	660	660	660	660	660	770	770	770	660	770	1110
Untertorzen	1100	960	930	980	990	1260	1320	1220	1190	1010	1240	1730

Zwitserse plaatsen van bestemming voorz. Ingeval de kolen echter, in plaats van per spoor, te water naar Bazel gezonden en daar overgeladen werden, berekenden de Zwitserse spoorwegen de Zwitserse aansluitende vracht tot de bestemmingsplaats eenvoudig op deze manier, dat zij een in zekere mate fictief tarief voor het vervoer per water van het Ruhrgebied tot Bazel van het genoemde directe gemeenschappelijke tarief aftrokken en het resterende als aansluitende vracht berekenden. Deze van het rechtstreeksche tarief af te trekken scheepsvracht bedroeg in 1928 per 100 KG. 164 centimes en kwam precies overeen met de spoorvracht Bochum—Bazel, die echter sedertdien tot 179 centimes werd verhoogd. De scheepsvrachten zijn echter gelijk gebleven en hebben zodoende ten opzichte van de spoorwegen een voor-sprong verkregen, welke zij stellig hadden moeten behouden. De Zwitserse spoorwegen hebben evenwel het voordeel voor zich opgeëischt, omdat zij door de Duitse overeenkomst verplicht zijn tegen de vrachten over den geheelen afstand te concurreren.

De Zwitserse staatsspoorwegen gevoelen zich dus verplicht de aansluitende vracht vanaf Bazel voor alle kolen, onverschillig het land van herkomst, zoo vast te stellen, dat de geheele vracht vanaf de mijn tot aan de Zwitserse stations in geen geval minder bedraagt dan de geheele spoorvracht mijn-Ruhrort—Zwitserland station van bestemming. De Zwitserse spoorwegen hebben hiermede in elk geval bereikt, dat het kolenvoer voor Midden- en Oost-Zwitserland via Bazel gaat, van waar de kolen over veel grotere afstanden door de spoorwegen worden vervoerd dan indien zij via de grensstations ten Oosten van Bazel haar bestemming bereiken. Aan den anderen kant evenwel gaat door deze politiek het voordeel verloren, dat de scheepvaart voor het economisch leven van Zwitserland biedt, wordt de prikkel voor de kolentransporten om van den waterweg gebruik te maken weggenomen en komt de grootste winst aan de Duitse rijksspoorwegen ten goede, daar deze de goederen vervoeren, die den waterweg mijden.

Toen de Duitse rijksspoorwegen op 1 Augustus 1928 hun uitzonderingstarief D 22 K voor transitoverkeer ophieven en door een nieuw tarief vervingen, werden in het laatstgenoemde de vrachten over den Duitschen afstand naar Oost-Zwitserland met fr. 4—6 en naar Midden-Zwitserland met fr. 2 verhoogd. De Zwitserse staatsspoorwegen pasten zich met hun tijdelijk tarief van 1 Sept. 1928 bij het „tarief voor het vervoer van goederen tusschen Bazel S.B.B. en Bazel St. Johann enerzijds en de Zwitserse stations anderzijds” van 1 Januari 1925 aan. Deze aanpassing, welke voor de Engelsche en Nederlandsche kolen een vrachtverhoging voor den aansluitenden afstand in Zwitserland vanaf Bazel beteekende, terwijl de vracht voor de Ruhrkolen dezelfde bleef, bleek destijds reeds een daad te zijn, die de afhankelijkheid van de Zwitserse spoorwegen van de tariefmaatregelen der buitenlandsche spoorwegen duidelijk aantoonde.

Toen echter de Duitse rijksspoorwegen nauwelijks een maand later de tarieven voor den Duitschen afstand met 11 pCt. verhoogden en ook de uitzonderingstarieven 6 u en 6 voor het vervoer van buitenlandsche kolen via overlaadplaatsen aan den Boven-

Rijn naar de Duitse-Zwitserse grensstations Waldshut, Schaffhausen, Singen, Konstanz, Friedrichshafen en Lindau ophieven, waren de Zwitserse staatsspoorwegen, zooals zij tot dusverre opgetreden waren, verplicht, zich wederom met hun aansluitende vrachttarieven vanaf Bazel bij de nieuwe tarieven aan te passen. Zij hadden thans echter bezwaren en schoven de aangelegenheid op de lange baan. De Duitse rijksspoorwegen verzochten evenwel met hun schrijven van 4 Juli 1930 om aanpassing van het tijdelijk tarief van 1 September 1928 bij de algemeene Duitse vrachtverhoging van 1 October 1928 en bij de op 1 Mei 1929 plaats gehad hebbende opheffing van het uitzonderingstarief 6. De Duitse spoorwegen lieten hierbij doorschemeren, dat zij ingeval van weigering gedwongen zouden zijn, het afleiden van het verkeer over den waterweg met overeenkomstige tariefmaatregelen voor de grensstations ten Oosten van Bazel te beantwoorden.

Inderdaad heeft zich op grond van het tijdelijk tarief van 1928 en tengevolge van de verhoging van de Duitse vrachten weder een levendig kolenvoer op den Rijn en het Elzasser Kanaal ontwikkeld, hetgeen duidelijk de aantrekkingskracht van de waterwegen bewijst. De Zwitserse spoorwegen waren echter door de Duitse overeenkomst tot toegeven gedwongen en zodoende ontstond dan ook het tijdelijk tarief van 1 November 1930, dat hooge voor de scheepvaart fnuikende tarieven bevat (zie tabel II) en dat de Zwitserse aansluitende tarieven voor Engelsche en Nederlandsche kolen aanzienlijk hooger stelt dan voor Ruhrkolen. Men behoeft er zich dus in het geheel niet over te verwonderen, dat de Centrale Vereeniging van Zwitserse kolenimporteurs aan den Zwitseren Bondsraad in een verzoekschrift schrijft:

„Dat het mogelijk is, dat Zwitserland inderdaad toelaat, dat de Duitse Rijksspoorwegen zich ten koste van Zwitserland door tusschenkomst van de Zwitserse Staatsspoorwegen verrijken, moet wel opzien baren. De behandeling, wat de tarieven betreft, van de in Bazel overgeladen goederen, die per schip worden aangevoerd, dus een zuiver interne aangelegenheid op Zwitsersche grondgebied, waaromtrent uitsluitend door Zwitserse autoriteiten uit een oogpunt van de Zwitserse belangen moest worden beslist, is heden ten dage van den beslissenden invloed van buitenlandsche instanties afhankelijk.”

De toestand van het kolenvoer is dus voor Zwitserland als volgt. De Duitse Rijksspoorwegen verhogen de vrachttarieven op Duitsch grondgebied en verlangen van Zwitserland, dat het de aansluitende vrachten in overeenstemming hiermede verhoogt, ook voor die kolen, die per schip naar Bazel worden aangevoerd. Deze maatregel is gericht tegen de scheepvaart naar Bazel en moet de Duitse havens aan den Boven-Rijn, met name Kehl, voordeel brengen. Ingeval de Zwitserse spoorwegen met hun aansluitende tarieven niet volgen, dreigen de Rijksspoorwegen met concurrerende tarieven naar de grensstations ten Oosten van Bazel¹⁾. Het optreden van de Duitse Rijksspoorwegen in deze aangelegenheid toont duidelijk, waarom het gaat, namelijk om de uitschakeling van de concurrentie der Rijnvaart naar Bazel.

Dient men zich dan te verwonderen, wanneer het

¹⁾ Cursivering van ons. (Red.)

geheele Zwitsersche volk als één man opstaat om tegen deze handelwijze te protesteeren! Tien jaren lang heeft het voor de verbetering van de Rijnvaart tusschen Straatsburg en Bazel gevochten en hiervoor een crediet van frs. 40 miljoen verstrekt; bovendien werden in de haveninrichtingen van Bazel, in overlaadinstallaties en in schepen van particulieren en van de Overheid nog frs. 40 miljoen geïnvesteerd. Zwitserland heeft met Duitschland een overeenkomst gesloten over de verdeling van de kosten voor de reguleeringswerkzaamheden, waarbij ook Duitschland een niet te onderschatten belang heeft en moet thans ondervinden, dat de Rijksspoorwegen het voordeel, dat Zwitserland uit de reguleering wil trekken, door een bepaalde tarievenpolitiek illusoir maken, terwijl Duitschland zijn winst op grond van de deelneming in de kosten door Zwitserland binnenhaalt.

* * *

De jongste verhooging van de kolentarieven naar Oost-Zwitserland op grond van het gemeenschappelijk tarief met de Deutsche Rijksspoorwegen heeft vooral bij den handel en de industrie van Oost-Zwitserland ergernis gewekt, omdat de verhooging in een tijdperk van een sterk dalende conjunctuur plaats heeft. Even onbegrijpelijk is voor vele kringen het feit, dat de Engelsche en Nederlandsche kolen anders worden behandeld dan de Ruhrkolen. Dit moet hieraan worden toegeschreven, dat ongeveer drie jaren geleden een rechtstreeksch doorvoertarief bestond voor kolen vanaf de Nederlandsche mijn naar Bazel, Waldshut, Schaaffhausen, enz. Op aandrang van de Deutsche Rijksspoorwegen werd dit tarief buiten werking gesteld en hiermede verviel de vergelijkingsbasis, waarop de Staatsspoorwegen de aansluitende tarieven vaststelden. Zij gebruikten nu als vergelijkingsbasis de op 1 October 1929 ingestelde vrachttarieven voor het verkeer tusschen Kehl en de Zwitsersche stations van bestemming. *De Deutsche Rijksspoorwegen bedienen zich thans echter van verschillende methoden voor de berekening van de vrachten van kolen, die in buiten Duitschland gelegen Rijnhavens (Rotterdam) worden geladen en die, welke in Deutsche Rijnhavens worden verscheept.*¹⁾

Het spreekt vanzelf, dat de Deutsche kolen hierbij bevoordeeld worden. Dit is echter slechts mogelijk, in zooverre haar niet door verlading via Straatsburg concurrentie wordt aangedaan. In het laatste geval is de voorvracht goedkooper dan de Deutsche vracht, welk verschil echter door een hogere aansluitende vracht in Zwitserland wordt vereffend. *Het gevaar bestaat, dat de Nederlandsche kolen tengevolge van de hooge aansluitende vrachten in Zwitserland minder welkom zijn.*¹⁾ De invoer van kolen uit Nederland is in de jaren 1926—'29 met 23.2 pCt. gestegen; de invoer van kolen uit Duitschland in dezelfde periode echter met 59.7 pCt. bij een toeneming van den geheelen koleninvoer in Zwitserland met 23 pCt. Stellig levert het vervoer van Nederlandsche kolen voor de Zwitsersche Staatsspoorwegen meer winst op dan dat van de Ruhrkolen, zooals duidelijk blijkt uit vorenstaande tabel van de aansluitende vrachten. Deze winst moest echter den Zwitserschen consumenten ten goede komen. *De gelijkstelling van de kolenvrachten vanaf de mijn tot aan het station van bestemming verzwaakt de neiging om Nederlandsche kolen te gebruiken en hierin ligt voor Nederland het bezwaar tegen de samenstelling van dit tarief.*¹⁾

Doch ook een andere maatregel liet duidelijk doorschemeren, dat de Deutsche Rijksspoorwegen het op de Rijnvaart tot Bazel gemunt hebben. Zij hebben verklaard, dat zij met ingang van 15 September 1930 voor alle graanladingsen en wagonladingsen peulvruchten bij overlading in wagons te Kehl voor alle ten Oosten van Bazel liggende Zwitsersche stations dezelfde vrachten garandeeren, die op den waterweg

¹⁾ Cursiveering van ons. (Red.)

Straatsburg-Bazel inclusief de aansluitende vrachten van de Zwitsersche spoorwegen gelden. Hiermede werd ineens aan de Rijnvaart elke voorsprong op de tarieven ontnomen, omdat er geen vaste concurrerende tarieven meer werden opgesteld, doch een in zekere mate veranderlijke schaal, welke met elke verlaging van de Rijnvrachten eveneens verder zou dalen. Men voelde in Zwitserland terecht, dat hier door de Rijksspoorwegen iets werd aangeboden, dat op den duur geen stand kon houden en waarbij men eerst moest nagaan, of het wel strookte met de internationale overeenkomst omtrent het vrachtverkeer.

De Deutsche Rijksspoorwegen hebben niet verheeld, dat zij dezen maatregel troffen, teneinde aan de concurrentie van de Rijnvaart een einde te maken. Men meende, dat de Rijksspoorwegen door dezen maatregel beneden hun kostprijs zouden gaan en dat de graanvrachten zonder meer weder verhoogd zouden worden, zoodra de scheepvaart zou zijn uitgeschakeld. Men vond dit optreden in Zwitserland grof, bijna deloyaal, en men behoeft er zich dus niet over te verwonderen, dat het in dit land een enorme verontwaardiging verwekte, welke tot uiting kwam in interpellaties in den Nationalrat en in den raad van het kanton Bazel-Stad, in openbare protesten in de pers, in demonstratieve vergaderingen, enz. De Rijksspoorwegen hebben hierop hun beschikking weder ingetrokken en genoeg genomen met een verlaging van 50 centimes van het tot dusverre geldende tarief. Hiermede is voorloopig weder vrede gesloten, doch niemand weet, hoe lang deze zal duren, omdat de twee voornaamste verkeersmiddelen, die elkaar wederkeerig concurrentie aandoen, ook in de toekomst zullen trachten het verkeer op te vangen, totdat zij tot het inzicht zullen komen, dat het voor beide partijen het beste is om samen te werken.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Septemb. 1930	Jan./Sept. 1930	Jan./Sept. 1929
Prod. Steenkolen in tonnen .	1.051.811	9.110.140	8.544.000
Aantal normale werkdagen .	26 ¹⁾	229	229

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	Septemb. 1930	Jan./Sept. 1930	Jan./Sept. 1929
Netto-productie in tonnen .	—	127.070	142.646,4
Aantal normale werkdagen	26	192	161

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Septemb. 1930	Jan./Sept. 1930	Jan./Sept. 1929
Afgeleverd:			
Geraff. zout (ton)	4.261	33.949	31.347
Industriezout („)	58	587	453
Afvalzout („)	25	1.533	1.547
Aantal normale werkdagen	26	229	231

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 October 1930	{ 10.969 ²⁾ , ³⁾ 26.330 ⁴⁾	132	143
1 October 1929	{ 10.699 ²⁾ 25.249 ⁴⁾	150	184

¹⁾ Domaniale mijn 25 dagen.

²⁾ bovengronds. ³⁾ incl. 1.650 arbeiders der nevenbedrijven.

⁴⁾ ondergronds.

CONJUNCTUURGEGEVENS BETREFFENDE DUITSLAND.

Datum	Productie ¹⁾ , Handel en Verkeer																
	Index van de industriële productie	Productie-index van					Aantal werklozen ²⁾	Buitenlandsche handel ³⁾						Invoer- resp. uitvoer-overschot	Scheepvaart- verk. v. d. belangr. havens ²⁾		Ontvangsten van de spoorwegen ²⁾
		Steenkolen	Ijzer	Staal	Machine-industrie	Katoen-industrie		Invoer			Uitvoer				In-komend	Uit-gaand	
								Totaal	Grondstoffen	Fabrieken	Totaal	Grondstoffen	Fabrieken				
Gemiddelde van 1928 = 100						1000	in miljoenen R.M.						in 1000 N.R.T.		Mill. R.M.		
1925	83,2	87,6	86,6	84,6	81,8	95,6	—	1.030	518	167	774	166	563	256	2.766	2.793	—
1926	78,9	96,5	82,7	76,7	69,5	80,4	—	834	412	114	868	228	596	34	3.190	3.183	—
1927	100,1	102,0	111,3	112,6	91,7	110,6	—	1.186	599	212	900	217	644	286	3.389	3.374	417,6
1928	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1.024	1.167	602	204	1.023	229	740	144	3.678	3.653	428,3
1929	101,8	108,3	113,8	112,5	99,7	90,5	1.459	1.121	600	189	1.124	244	819	4	3.637	3.598	445,5
Januari	95,2	104,2	109,8	119,3	80,2	98,2	2.433	1.317	698	214	1.101	247	791	215	3.304	3.326	382,5
Februari	91,0	101,9	108,9	111,7	77,0	93,9	2.622	1.015	546	182	971	211	713	44	2.315	2.259	366,4
Maart	99,0	108,4	106,1	111,1	94,1	91,1	2.091	1.023	563	188	982	223	709	41	2.979	2.943	457,8
April	108,4	107,7	115,1	119,7	109,1	97,1	1.325	1.255	692	199	1.227	270	876	28	3.734	3.754	430,8
Mei	109,1	105,2	115,1	120,2	98,4	82,5	1.011	1.132	613	195	1.172	260	834	40	3.857	3.852	451,5
Juni	109,8	107,6	120,3	120,8	113,4	85,3	930	1.078	585	202	1.077	228	788	1	3.751	3.791	464,1
Juli	104,7	106,8	120,3	114,7	110,2	70,9	864	1.228	613	194	1.099	244	810	129	4.009	3.925	501,3
Augustus	103,3	107,6	116,9	109,6	105,9	80,7	883	1.073	576	179	1.189	261	884	116	4.308	4.303	495,0
September	101,8	108,2	114,8	104,3	102,7	87,6	910	1.038	547	180	1.200	260	879	161	3.919	3.841	473,9
October	101,4	110,4	115,7	107,7	96,3	95,3	1.061	1.107	601	190	1.247	249	923	141	3.923	3.964	481,8
November	101,4	116,6	112,9	108,8	97,3	97,4	1.387	1.161	652	177	1.154	240	851	7	3.672	3.667	430,1
December	96,0	114,9	110,1	101,8	111,2	100,4	1.985	1.020	528	164	1.064	233	775	43	3.677	3.498	410,2
1930																	
Januari	94,8	112,6	109,2	103,7	85,6	99,2	2.483	1.305	634	174	1.092	249	795	212	3.450	3.465	360,6
Februari	93,0	101,9	106,7	103,7	89,8	100,3	2.656	982	524	168	1.026	224	756	45	3.144	3.073	340,3
Maart	93,3	97,1	100,8	97,6	99,5	96,6	2.347	883	493	168	1.104	221	834	221	3.633	3.535	385,7
April	94,8	96,2	93,1	91,0	94,1	107,5	2.081	888	480	159	977	200	735	89	3.544	3.550	379,4
Mei	90,0	92,5	85,9	84,1	92,0	92,3	1.889	830	454	159	1.097	236	813	267	3.971	3.975	386,5
Juni	84,3	92,3	79,4	75,6	96,3	79,4	1.835	814	441	150	910	187	670	96	3.887	3.710	400,9
Juli	81,6	86,4	77,2	71,0	97,3	89,1	1.901	909	479	150	951	199	707	42	3.863	3.985	415,5
Augustus	80,8v	88,7	73,8	72,9	99,5v	81,8	1.948	796	437	137	971	185	740	175	3.936	3.942	415,5
September	80,9v	90,7	67,6	66,1	95,2v	82,1	1.965	737	396	133	1.001	195	762	264	3.730	3.909	387,9
October	80,5v	91,3	68,9	66,9		84,2	2.073	834	430	144	1.073	208	817	239	3.870	3.771	405,3
November							2.354	734	382	134	931	176	711	197			

¹⁾ De indexcijfers van de productie zijn ontleend aan de publicaties van het Institut für Konjunkturforschung. ²⁾ Deze cijfers, ontleend aan Wirtschaft und Statistik, zijn voor de jaren 1925—1929 maandgemiddelden. ³⁾ De cijfers 1925—1929 zijn maandgemiddelden. v) voorloopig.

Datum	Kapitaalmarkt ¹⁾														Geldmarkt ¹⁾		Prijzen		Aantal Faillissementen			
	Effectenbeurs							Emissies ²⁾							Tegoeft bij Spaarbanken ³⁾	Callrente	Particulier Discount	Rentevan maandgeld		Indexcijf. v. Groothand. prijzen	Kosten van Levens- onderhoud	
	Indexcijfer van							in miljoenen R.M.														
	329 Aandeelen	25 Crediet-banken	6 Steenkolen	12 Metaal-industrieën	14 Electro-techn. ondern.	26 Chemische ondern.	8 % Gond-Pand-brieven	Totaal	Binnen-landsche	In het buitenland opgenomen	Aandeelen	Obligaties	Privaat-rechtelijke ondern.	Publiek-rechtelijke lichamen								in mill. R.M.
1924—1926 = 100							in miljoenen R.M.							mill. R.M.	1913=100	1913/4=100						
1925 ..	93	93	97	97	93	89	—	250	145	105	55	195	182	68	1.694	9,08	7,62	10,82	142	—	948	
1926 ..	109	118	121	97	121	113	—	510	381	129	82	428	310	200	3.185	5,31	4,91	6,57	134	—	1.003	
1927 ..	158	162	163	130	174	155	—	479a	361a	118	120	359	358	121a	4.693	6,05	5,49	7,82	138	148	472	
1928 ..	148	159	128	101	174	142	96,8	476b	354b	122	111	364	321	155b	6.990	6,74	6,54	8,22	140	152	665	
1929 ..	134	153	120	85	168	123	93,9	242c	213c	29	82	160	174	68c	9.016	7,68	6,87	8,97	137	154	821	
Jan.	147	165	118	92	180	141	96,2	524	497	27	227	297	402	122	7.416	5,16	5,80	7,57	139	153	832	
Febr.	142	161	118	89	172	136	95,9	433d	274d	159	77	356	205	228d	7.655	6,44	5,81	7,31	139	154	775	
Maart	141	160	119	88	173	134	95,8	235	187	48	53	182	183	52	7.828	7,08	6,31	7,65	140	157	930	
April	141	157	119	87	175	132	95,2	281	280	1	124	157	241	40	7.959	6,94	6,63	8,08	137	154	885	
Mei	135	151	116	83	169	127	93,8	202	198	4	129	73	193	9	7.999	9,38	7,49	9,76	136	154	846	
Juni	139	156	123	87	175	130	93,7	292	222	70	85	207	207	85	8.190	8,11	7,50	10,00	135	153	803	
Juli	136	154	125	88	175	123	93,7	187	185	2	45	142	122	65	8.318	8,56	7,40	9,85	138	154	845	
Aug.	134	151	125	86	175	120	93,4	195	193	2	76	119	129	66	8.466	7,64	7,18	9,75	138	154	739	
Sept.	132	151	127	85	171	117	92,8	176	173	3	44	132	82	94	8.596	8,17	7,18	9,74	138	154	657	
Oct.	125	147	120	79	117	109	92,4	129	102	27	36	93	104	25	8.723	8,38	7,28	9,71	137	154	840	
Nov.	120	142	118	76	149	104	92,1	101	98	3	39	62	95	6	8.827	7,98	6,89	8,82	136	153	813	
Dec.	115	137	116	75	143	99	91,9	129	127	2	29	100	103	26	9.016	8,27	6,98	9,35	134	153	881	
1930																						
Jan.	120	141	123	80	149	102	92,5	322	319	3	163	159	303	19	9.359	6,43	6,33	8,30	132	152	1.106	
Febr.	121	143	123	82	148	102	93,7	433	277	156	34	399	337	96	9.548	6,36	5,54	7,41	129	150	1.103	
Maart	119	139	123	81	146	101	94,2	450	355	95	23	427	321	129	9.637	5,88	5,12	6,93	126	149	1.142	
April	122	139	123	82	150	106	96,5	473	369	104	45	428	273	200	9.724	4,80	4,46	6,00	127	147	1.006	
Mei	122	138	121	81	156	108	98,2	321	272	49	27	294	214	107	9.836	4,34	3,89	5,37	126	147	1.062	
Juni	116	135	118	78	151	100	98,7	753	247	506	21	732	175	578	9.912	4,04	3,58	4,96	125	148	853	
Juli	110	129	112	73	142	94	99,6	419	378	41	94	325	346	73	10.008	4,46	3,40	4,73	125	149	977	
Aug.	103	125	103	67	133	89	99,5	539	329	210	27	512	145	394	10.094	3,82	3,24	4,78	125	149	810	
Sept.	102	123	103	66	133	89	98,9	169	168	1	30	139	141	28	10.148	4,07	3,30	4,89	123	147	759	
Oct.	96	117	97	64	125	83		180	168	12	46	134	161	19	10.191	5,22	4,66	6,23	120	145	843	
Nov.	92	114	93	61	119	81										5,70	4,79	6,68	120	144		

¹⁾ De cijfers betreffende de kapitaal- en geldmarkt zijn ontleend aan „Wirtschaft und Statistik“. ²⁾ De cijfers van 1925—1929 zijn maandgemiddelden. Een scheiding tusschen privaatrechtelijke ondernemingen en publiekrechtelijke lichamen is voor Duitsland uiterst moeilijk. Wij hebben getracht deze zoo zuiver mogelijk weer te geven. ³⁾ De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand, resp. van het jaar. a) waarvan 5, b) 1, c) 2, d) 19 buitenl. em. in Duitsland.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In Guldens).

	September 1930	1e negen maanden 1930	1e negen maanden 1929
Belastingen.			
Pachten	15.188	122.818	127.212
Invoerr. incl. Landgoed.	5.898.699	58.732.324	73.140.557
Uitvoerr. incl. Landgoed.	664.554	6.913.842	10.026.697
Accijnzen	3.063.776	32.858.477	31.284.226
Andere ontv. I. U. en A...	21.007	217.450	228.004
Statistiekrecht	398.308	3.941.505	4.841.220
Personeelbelasting	434.495	3.549.642	3.412.908
Inkomstenbelasting	4.210.474	35.182.866	35.920.366
Vennootschapsbelasting ..	7.633.827	22.660.943	22.711.854
Oorlogswinstbelasting ..	1) - 38.694	1) - 9.168	1.153.809
Opgeheven productenbel..	—	31.087	1) - 106.261
Verponding	282.729	7.331.159	4.450.947
Recht van openb. verkoop.	225.564	2.435.522	1.969.364
Zegelrecht	615.648	9.193.163	10.793.990
Overschr. van vaste goed.	243.134	2.031.205	2.009.983
Recht v. succ. en overgang	13.626	263.692	1.001.000
Vergunning speel tafels ..	9.465	67.259	93.273
Slachbelastingen	635.635	5.055.945	5.389.751
Bijzondere bel. buitengew.	24.046	126.922	161.483
Hoofdgeld	6.298	65.988	68.521
Landelijke inkomsten	4.037.771	26.684.562	28.273.193
Belasting op loterijen	1.904	429.336	617.251
Totaal	28.397.414	217.886.539	237.569.348
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	2.836.221	26.792.386	31.142.112
Zout	1.478.878	11.300.743	12.873.746
Pandhuizen	1.852.604	19.560.697	17.905.703
Totaal	6.167.703	57.653.826	61.921.561
Producten.			
Kina	28.273	490.012	578.012
Landscaoutchoubedrijf ..	261.959	2.948.982	4.827.564
Boschwezen	1.356.041	12.079.771	17.155.786
Goud	105.388	954.879	1.184.757
Tin	1.582.785	23.581.568	35.240.903
Steenkolen	1.418.592	11.223.297	10.210.321
Totaal	4.753.038	51.278.509	69.197.343
Bedrijven.			
Havenwezen	819.096	11.851.971	11.877.719
Baggerdienst	449.317	3.210.410	3.730.200
Landsdrukkerij	236.358	787.770	837.659
Post-, Telegr.- en Tel.dienst	2.532.283	23.746.935	23.570.499
Spoor- en Tramwegen	6.646.160	53.561.533	64.322.448
Waterkracht en Electricit.	198.125	1.434.367	1.169.359
Totaal	10.881.339	94.592.986	105.507.884
Allerlei middelen.			
Aand. i/d. winst N.V., Gem. Mijnb. Mij. Billiton	—	2.500.000	4.500.000
Aandeel i/d. winst van de Javasche Bank	—	3.599.839	3.261.403
Afstand van grond	137.889	2.652.240	2.870.876
Mijnconcessies	5.776.575	5.813.071	326.319
Boeten en verbeurdverkl.	160.128	1.216.936	1.126.357
Leges en salarissen, ontv. v. d. versch. rechtscoll. ...	45.355	339.194	317.005
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten ..	28.149	397.972	490.473
Opbr. Wees- en Boedelkam.	17.101	426.205	552.054
Kadaster	40.188	348.214	286.867
Afkoop heerdienst. B.G.	694.370	5.456.444	5.014.102
Schoolgelden	568.392	4.121.902	3.932.087
Ontv. groote ziekeninrichtingen en krankzinnigengestichten	94.093	818.697	765.908
IJK van maten en gew. ...	49.208	435.127	378.067
Verk. en verh. van huizen	198.152	1.713.533	1.670.073
Ontv. waterleidingen	54.625	446.270	838.013
Bakengelden	251.303	2.252.343	2.305.807
Loodsgelden	275.012	2.532.691	2.525.925
Diversen	202.548	3.954.861	3.520.117
Totaal	8.593.088	39.025.539	34.681.453
Totaal generaal	58.792.582	460.437.399	508.877.589

1) Terugggegeven belastinggelden.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.
BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc. Wissels. 3 25 Mrt. '30)	Lissabon	7 1/2	2 Juni '30
Bk. (Bel. Binn. Eff. 3 1/2 4 Oct. '30)	Londen	3	1 Mei '30
(Vrsch. in R.C. 3 1/2 4 Oct. '30)	Madrid	6	19 Juli '30
Athene	N.-York F.R.B. 2	27	Dec. '30
Batavia	Oslo	4	8 Nov. '30
Belgrado	Parijs	2 1/2	1 Mei '30
Berlijn	Praag	4	24 Juni '30
Boekarest	Pretoria	5 1/2	29 Spt. '30
Brussel	Rome	5 1/2	19 Mei '30
Budapest	Stockholm ..	3 1/2	2 Apr. '30
Calcutta	Tokio	5.1	6 Oct. '30
Dantzig	Weenen	5	9 Sept. '30
Helsingfors	Warschau	7 1/2	3 Oct. '30
Kopenhagen	Zwits. Nat. Bk.	2 1/2	10 Juli '30

OPEN MARKT.

	1930				1929	1928	1914
	27 Dec.	22/27 Dec.	15/20 Dec.	8/13 Dec.			
Amsterdam Partic. disc.	19/16	1 1/2-2 1/16	1 1/16-1 1/2	1 3/16-7/16	3 3/8-7/8	4 7/16-1 1/2	3 1/8-3 1/16
Prolong.	—	2-3	1 1/16-2	1 1/4-3/4	4-5	4 3/4-5 1/4	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld ...	1 1/2-2	1 1/2-2	1 1/4-2	1-2	2 1/2-4	2-3 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	2 1/16	2 1/16-1 1/2	2 3/8-1 1/2	2 3/16-3/8	4 11/16-1 1/2	4 3/8-7/16	2 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld ...	—	—	3-6 1/2	4-6 1/2	6 1/2-9	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d ...	—	—	4 3/4-7/8	4 3/4-7/8	7	—	—
56-90 d ...	—	—	4 3/4-7/8	4 3/4-7/8	7	—	2 1/8-1 1/2
Waren-wchsel.	—	—	5 1/4-5 1/8	5 1/4-5 1/8	7 3/8	—	—
New York Daggeld 1)	2 1/2-3 1/4	2-3 1/4	2-3 1/4	2-3 1/4	5 1/2-6 1/4	9-12 1/4	1 3/4-2 1/4
Partic. disc.	2	2	2	2	4	4 7/8-5	—

1) Koers van 26 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
23 Dec. 1930	2.48 1/4	12.05 3/8	59.15 1/2	9.75 1/2	34.68	100
24 " 1930	2.48 3/16	12.05 1/2	59.13 1/2	9.75 1/2	34.70	100
25 " 1930	—	—	—	—	—	—
26 " 1930	—	—	—	—	—	—
27 " 1930	2.48 3/16	12.05 7/8	59.15	9.75 3/4	34.70 1/2	100
29 " 1930	2.48 3/16	12.05 5/8	59.10	9.75 3/4	34.71	100
Laagste d.w. 1)	2.48 1/16	12.05	59.10	9.74 1/2	34.67	99 7/8
Hoogste d.w. 1)	2.48 1/16	12.06 1/8	59.16	9.76	34.72	100
22 Dec. 1930	2.48 3/16	12.05 3/8	59.17 1/2	9.75 3/4	34.68 1/2	100
15 " 1930	2.48 1/4	12.05 9/16	59.17	9.75 1/2	34.67	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid 1)
23 Dec. 1930	48.22	34.97 1/2	7.37	1.48	13.00	26.40
24 " 1930	48.20 1/2	34.97 1/2	7.36 3/4	1.48	12.99 1/2	26.45
25 " 1930	—	—	—	—	—	—
26 " 1930	—	—	—	—	—	—
27 " 1930	48.20	34.97 1/2	7.37	1.48	—	—
29 " 1930	48.20 1/2	34.97 1/2	7.36 3/4	1.48	13.00 1/2	25.87 1/2
Laagste d.w. 1)	48.17	34.94	7.36	1.47	12.98	25.70
Hoogste d.w. 1)	48.24	35.02 1/2	7.37 1/2	1.49	13.02	26.70
22 Dec. 1930	48.29	35.—	7.37	1.48	13.00	26.55
15 " 1930	48.16 1/2	34.97 1/2	7.36 3/4	1.48	12.99 1/2	24.87 1/2
Muntpariteit	48.—	35.10	7.37 1/2	1.488	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
23 Dec. 1930	66.60	66.37 1/2	66.40	6.25 1/2	81 1/8	2.47 1/8
24 " 1930	66.57 1/2	66.37 1/2	66.37 1/2	6.25 1/2	81	2.47 1/8
25 " 1930	—	—	—	—	—	—
26 " 1930	—	—	—	—	—	—
27 " 1930	66.57 1/2	66.40	66.37 1/2	6.25	80	2.47 1/8
29 " 1930	66.60	66.37 1/2	66.40	6.24 3/4	78 3/4	2.47 1/8
Laagste d.w. 1)	66.52 1/2	66.32 1/2	66.32 1/2	6.24	78 3/4	2.47 1/8
Hoogste d.w. 1)	66.62 1/2	66.40	66.42 1/2	6.26 1/4	81 1/2	2.48
22 Dec. 1930	66.62 1/2	66.40	66.42 1/2	6.25 1/2	81 3/4	2.47 13/16
15 " 1930	66.62 1/2	66.42 1/2	66.42 1/2	6.25	83 3/4	2.47 13/16
Muntpariteit	66.67	66.55	66.67	6.26 1/2	95 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK (Cable)

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
23 Dec. 1930	4,85 ¹ / ₈	3,92 ⁷ / ₈	23,83 ¹ / ₂	40,29
24 " 1930	4,85 ²⁵ / ₃₂	3,93	23,83 ¹ / ₂	40,30
25 " 1930	—	—	—	—
26 " 1930	4,85 ⁷ / ₈	3,93 ¹ / ₈	23,83 ¹ / ₂	40,30
27 " 1930	4,85 ⁷ / ₈	3,93 ¹ / ₈	23,83	40,29 ⁹ / ₁₆
29 " 1930	4,85 ³ / ₈	3,93	23,82 ¹ / ₂	40,28 ¹ / ₂
30 Dec. 1929	4,88 ⁵ / ₃₂	3,93 ⁷ / ₈	23,89	40,34 ¹ / ₂
Muntpariteit...	4,8667	3,90 ⁵ / ₈	23,81 ¹ / ₂	40 ¹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Dec. 1930	20 Dec. 1930	22/27 Dec. '30 Laagste	27 Dec. '30 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	375	375	374 ³ / ₄	375 ¹ / ₂
Bangkok...	Sh. p. tical	1/9 ¹ / ₁₆	1/9 ¹ / ₁₆	1/9 ⁹ / ₁₆	1/9 ¹ / ₁₆
Budapest...	Pen. p. £	27.78	27.75 ¹ / ₂	27.72	27.76
Buenos Aires	d. p. \$	37 ³ / ₄	36 ¹⁵ / ₁₆	35 ⁷ / ₈	37
Calcutta...	Sh. p. rup.	1.54 ⁹ / ₆₄	1.5 ³ / ₈	1.52 ⁵ / ₃₂	1.5 ¹⁵ / ₁₆
Constantin..	Piast. p. £	1.025	1.025	1.025	1.025
Hongkong..	Sh. p. \$	1/1 ¹ / ₂	1/1 ¹¹ / ₃₂	1/1 ¹ / ₁₆	1/2
Kobe	Sh. p. yen	2/0 ⁸⁷ / ₆₄	2/0 ⁸⁷ / ₆₄	2/0 ¹ / ₈	2/0 ¹⁹ / ₃₂
Lissabon...	Escu. p. £	108 ¹ / ₂	108 ¹ / ₂	108 ¹ / ₂	108 ¹ / ₂
Mexico	\$ per £	11.00	10.85	10.75	10.95
Montevideo..	d. per £	37	36 ¹ / ₂	35 ¹ / ₄	36 ¹ / ₂
Montreal...	\$ per £	4.86 ³ / ₄	4.86 ³ / ₄	4.86 ³ / ₄	4.86 ³ / ₄
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 ⁵¹ / ₆₄	4 ¹ / ₂	4 ⁵ / ₈	4 ²⁵ / ₃₂
Shanghai...	Sh. p. tael	1/5 ¹ / ₂	1/5 ¹ / ₂	1/4 ⁷ / ₈	1/6
Singapore..	id. p. \$	2/3 ³ / ₄	2/3 ³ / ₄	2/3 ¹¹ / ₁₆	2/3 ¹³ / ₁₆
Valparaiso 1)	\$ per £	39.92	39.93	39.91	39.94
Warschau..	Zl. p. £	43 ³ / ₈	43 ³ / ₁₆	43 ¹ / ₂	43 ⁷ / ₁₆

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾		Londen
22 Dec. 1930.	15 ¹ / ₁₆	32 ³ / ₈	22 Dec. 1930....	85 ¹ / ₂
23 " 1930	14 ¹⁷ / ₁₆	31 ⁷ / ₈	23 " 1930....	85 ¹ / ₂
24 " 1930	—	—	24 " 1930....	85 ¹ / ₂
25 " 1930	—	—	25 " 1930....	—
26 " 1930..	14 ³ / ₄	31 ⁵ / ₈	26 " 1930....	—
27 " 1930...	—	31 ⁵ / ₈	27 " 1930....	—
28 Dec. 1929..	21 ¹ / ₂	46 ³ / ₄	28 Dec. 1929....	84/11
27 Juli 1914..	24 ¹⁷ / ₁₆	59	27 Juli 1914....	84/11

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	15 Dec. 1930	23 Dec. 1930
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank.....	f 16.983.729,79	f 14.592.395,37
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. October 1930 a.d. gemeenten verstrekt op voor haar door de Rijksadministratie te heffen gemeentelijke ink.bel. en opcc. op de Rijksink.bel.....	" 544.638,63	" 73.355,86
Voorsschotten aan Ned.-Indië.....	" 34.625.746,75	" 34.625.746,75
Id. aan Suriname.....	" 79.542.059,74	" 83.375.871,54
Id. aan Curaçao.....	" 12.271.685,—	" 12.379.7.994
Kasvord.weg. creditverst.a/h.buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand..	" 5.135.380,81	" 5.152.860,44
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen.....	" 101.441.707,64	" 102.303.071,16
Vord. o/h. Algem. Burg. Pensioen ¹⁾	" 6.000.000,—	" 12.350.000,—
Vordering op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 19.044.114,71	" 25.123.317,59
	" —	" 314.032,36
	" 12.519.132,33	" 12.028.330,68
Verplichtingen.		
Voorsschot door Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar octrooi verstrekt..	—	—
Voorssch. d. Ned. Bank verstrekt ¹⁾ ..	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 157.380.000,—	f 157.380.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 82.790.000,—	" 82.790.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank....	—	—
Daggeldleeningen.....	—	—
Zilverbons in omloop.....	" 3.725.647,—	" 3.655.384,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen ¹⁾	" 722.617,20	" —
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ¹⁾ ..	" 9.635.164,03	" 6.008.654,70
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 757.157,04	" 757.157,04
Id. aan diverse instellingen ¹⁾	" 8.795.642,13	" 8.341.742,13

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	20 Dec. 1930	27 Dec. 1930
Saldo bij 's Rijks kas.....	—	—
Saldo bij de Javasche Bank.....	f 2.537.000,—	f 3.499.000,—
Verplichtingen:		
Voorsschot 's Rijks kas.....	" 84.274.000,—	" 83.331.000,—
Schatkistpromessen.....	" 3.000.000,—	" 3.000.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	" 38.965.000,—	" —
Waarvan Muntbiljetten.....	" 1.626.000,—	" —
Muntbiljetten in omloop.....	" 13.791.000,—	" 13.865.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 3.406.000,—	" 3.105.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 837.000,—	" 76.000,—
Voorsschot van de Javasche Bank....	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 December 1930.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 38.850.305,23 Bijbnk. " 395.236,56 Ag.sch. " 10.255.194,99	f 49.500.736,78
Papier o. h. Buitenl. in disconto	" —
Idem eigen portef. .	f 246.820.931,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	" 246.820.931,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 33.999.688,82 Bijbnk. " 7.237.175,50 Ag.sch. " 57.313.408,06	f 98.550.272,38
Op Effecten f 97.650.133,40	—
Op Goederen en Spec. f 900.138,98	98.550.272,38
Voorsschotten a. h. Rijk	—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud..... f 64.669.540,— Muntmat., Goud .. f 361.493.900,37	f 426.163.500,37
Munt, Zilver, enz.	" 24.168.544,85	—
Muntmat., Zilver..	450.332.045,22 ¹⁾
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfonds	" 25.941.116,60
Gebouwen en Meub. der Bank	" 5.000.000,—
Diverse rekeningen	" 47.064.795,99
		f 923.209.897,97
Passiva.		
Kapitaal f 20.000.000,—	—
Reservefonds	" 7.199.946,44
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—
Pensioenfonds	" 6.763.861,—
Bankbiljetten in omloop	" 842.973.850,—
Bankassignatiën in omloop	" 541.383,25
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 6.697.658,60	—
saldo's: Anderen	" 23.460.564,14	30.158.222,74
Diverse rekeningen	" 7.572.634,54
		f 923.209.897,97
Beschikbaar metaalsaldo	f 100.475.259,76
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 215.188.145,—

1) Waarvan in het buitenland f 28.846.779,33.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
29 Dec. '30	64.670	361.494	842.974	30.700	100.475	51 ¹ / ₂
22 " '30	64.681	361.496	822.160	39.648	106.120	52
15 " '30	64.697	361.496	818.417	42.976	105.900	52
8 " '30	64.713	361.496	826.577	27.757	108.811	53
1 " '30	64.631	361.504	854.999	32.949	94.907	50 ¹ / ₂
24 Nov. '30	64.652	361.504	812.768	41.988	109.126	53
30 Dec. '29	65.022	382.444	851.257	34.093	117.222	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
29 Dec. 1930	49.501	—	98.550	246.831	47.065
22 " 1930	49.077	—	89.655	247.314	43.023
15 " 1930	48.680	—	89.187	247.876	43.147
8 " 1930	48.857	—	85.809	247.895	39.019
1 " 1930	48.378	—	118.542	247.866	40.839
24 Nov. 1930	48.117	—	86.957	249.365	37.117
30 Dec. 1929	70.683	—	111.000	219.861	37.328
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaaf van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
22 Nov. 1930	900	1.228	514	890	564
15 " 1930..	901	1.288	566	886	561
8 " 1930	900	1.417	469	876	607
1 " 1930	900	1.439	451	884	558
23 Nov. 1929	706 ²⁾	1.497	580	1.060	490
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitp. der activa. 2) f 100.000 bij de Ned. Bank gedeponneerd en f 6.000 goud gekocht.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
27 Dec. 1930	178.700		252.500	47.100	58.860
20 " 1930	178.200		256.000	42.800	58.680
13 " 1930	177.300		260.600	39.500	57.260
29 Nov. 1930	138.771	37.340	254.501	41.885	57.556
22 " 1930	138.759	37.248	255.934	40.308	57.510
15 " 1930	138.405	35.838	259.911	42.067	53.452
8 " 1930	138.783	34.150	263.044	41.534	51.102
28 Dec. 1929	139.555	29.251	288.769	39.491	37.507
29 Dec. 1928	169.810	20.557	311.442	63.897	40.231
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
27 Dec. 1930		97.500		***	60
20 " 1930		99.700		***	60
13 " 1930		102.000		***	59
29 Nov. 1930	9.016	31.259	42.843	42.180	59
22 " 1930	9.095	30.585	44.289	41.791	59
15 " 1930	9.129	30.675	44.695	42.164	58
8 " 1930	9.185	30.766	46.452	40.627	57
28 Dec. 1929	8.559	23.338	103.186	30.076	51
29 Dec. 1928	7.512	38.502	95.931	47.856	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
17 Dec. 1930	151.316	372.141	38.440	5.341	23.783
10 " 1930	152.449	364.474	47.124	4.911	22.191
3 " 1930	155.631	359.219	55.430	4.606	21.791
26 Nov. 1930	157.573	351.125	65.444	6.081	22.236
19 " 1930	158.966	353.740	64.173	4.398	24.864
12 " 1930	160.081	355.381	63.540	4.288	22.449
18 Dec. 1929	140.734	371.698	28.807	10.630	20.566
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
17 Dec. '30	53.886	6.524	64.295	33.479	39.175	37 1/2
10 " '30	54.291	5.891	72.112	33.483	47.975	43
3 " '30	54.966	7.843	81.858	34.227	56.412	45 1/2
26 Nov. '30	34.596	18.869	55.901	36.813	66.448	59 1/2
19 " '30	33.431	17.780	59.461	32.953	65.225	59 3/32
12 " '30	36.726	16.979	60.321	33.150	64.700	58 1/2
18 Dec. '29	65.144	9.859	62.065	35.517	29.036	27
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
19 Dec. '30	53.284	576	6.684	26.676	19.408	2.930	3.200
12 " '30	52.900	559	6.376	26.451	19.407	2.973	3.200
5 " '30	52.352	554	6.912	26.249	19.142	3.000	3.200
28 Nov. '30	51.967	544	6.760	27.914	19.137	2.868	3.200
20 Dec. '29	41.388	222	7.291	26.029	18.771	2.543	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culieren
19 Dec. '30	5.304	2.038	75.369	5.534	8.043	10.135
12 " '30	5.304	2.050	75.299	5.639	7.945	9.498
5 " '30	5.304	2.298	75.838	5.575	7.500	9.347
28 Nov. '30	5.304	2.150	75.951	6.058	7.296	9.834
20 Dec. '29	5.612	1.923	67.149	7.373	4.605	7.345
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluippost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

30 December 1930.

Nog altijd heeft ook deze week de graanmarkt geen vastere houding aangenomen en voor verschillende graansoorten zijn de prijzen zelfs nog weder gedaald. Daartoe behoort ook tarwe, die vooral in Argentinië zeer flauw is gebleven, terwijl in Canada, waar de prijzen zoo buitengewoon sterk waren gedaald, zoo goed als geen verbetering heeft plaats gevonden. Tot de flauwe stemming in Argentinië heeft een officieele oogstraming bijgedragen, volgens welke de opbrengst dit jaar 34 miljoen quarters zou bedragen. Tegelijkertijd werd bekend gemaakt, dat de raming van den vorigen oogst indertijd ruim 3 miljoen quarters te klein is geweest en dat de werkelijke opbrengst toen 20.3 miljoen quarters is geweest. In 1928 heeft die 43.7 miljoen quarters bedragen, hetgeen veel meer was dan ooit tevoren was voorgekomen. In tegenstelling met het vorige jaar wordt in handelskringen de nieuwe officieele raming van den Argentijnschen tarwe-oogst algemeen als vrij juist aangenomen. Er valt dus in de naaste toekomst op een sterk aanbod van Argentijnsche nieuwe tarwe te rekenen en hetzelfde geldt ook voor den nieuwen Australijnschen oogst, want in beide landen heeft men behoefte aan geld, terwijl bovendien, speciaal in Argentinië, de opslagruimte onvoldoende is voor het achterhouden van voorraden op groote schaal. Ten aanzien van de wijze, waarop in Canada gehandeld zal worden met den verkoop van de zeer groote voorraden tarwe, verluidd in het begin der week, dat men daar het voorbeeld der Vereenigde Staten zou volgen en dat dus de Canadeesche regering tarwe zou kopen en opslaan. Dit zou echter geheel in strijd zijn met de zoo juist bekend gemaakte plannen van den nieuwen leider van den verkoop der tarwepool en bovendien leek het reeds dadelijk zeer onwaarschijnlijk, dat de Canadeesche regering tot zulke maatregelen zou overgaan, waar ook zij bezwaarlijk de middelen zou kunnen vinden, die voor zulke speculatie noodig zijn, terwijl haar ervaring van het afgelopen jaar, evenals de allerminst tot navolging prikkende ervaring, die men in de Vereenigde Staten met de actie van den Farm Board heeft opgedaan, al heel weinig aanleiding geven tot nieuwe pogingen om den tarweprijs op te drijven door het achterhouden van voorraden. Het ruime aanbod van Canadeesche tarwe tot de tegenwoordige lage prijzen vees overigens niet op de juistheid van het bovengenoemde gerucht en men mag dus wel aannemen, dat dit volkomen onjuist is geweest. In de Vereenigde Staten gaat de Farm Board nog altijd voort met het aankopen van tarwe, tengevolge waarvan ook deze week de prijzen te Chicago weder vrijwel onveranderd gehouden zijn, doch tevens export van tarwe uit de Vereenigde Staten ook verder bijna geheel onmogelijk gemaakt wordt. Een antwoord op de vraag, wat er met al de tarwe, die de Farm Board gekocht heeft, moet gebeuren, valt nog altijd niet te geven. Blijkbaar valt het met het gebruik van tarwe als veevoeder in de Vereenigde Staten nog altijd niet mee, want anders zou men in Amerika met zeer grooten ophef bekend maken, welke groote hoeveelheden er wel voor dit doel worden opgenomen. Rusland blijft nog altijd op vrij ruime schaal tarwe verscheppen, want ofschoon de afgeladen hoeveelheid deze week wel kleiner was dan in de vorige, bleef zij ook nu weder een belangrijk gedeelte uitmaken van het totaal der wereldverscheppingen naar Europa. Deze laatste waren slechts klein en aanmerkelijk beneden de hoeveelheid, welke men aanneemt als de wekelijksche behoefte der invoerlanden, hetgeen in de exportlanden de stemming ook al niet verbeterde. Ook bleef Rusland deze week voortgaan met het bevrachten van schepen ter verlading in de Zwarte Zee gedurende Januari en blijkbaar is men dus in Rusland ook verder in staat om met het verladen van graan voort te gaan. De vraag in Europa was deze week, gedeeltelijk onder den invloed der feestdagen, slechts gering. Slechts in het begin der week kwam in Engeland een enkele dag voor met goede vraag naar Canadeesche en Australische tarwe, maar Russische kon slechts tot zeer lage prijzen worden geplaatst en voor Platatarwe is de vraag in Europa lang niet in overeenstemming met het ruime aanbod van den nieuwen oogst. Voor Australië vormde de verkoop van eenige ladingen naar Britsch-Indië een klein lichtpunt, waarin andere exportlanden zich niet konden verheugen, al hoorde men nu en dan ook van de markten der Amerikaanse Westkust van iets betere vraag naar het Verre Oosten. Op de hevige prijsdaling aan de Argentijnsche termijnmarkten, welke op 22 December heeft plaats gehad, is tot veler verwondering geen herstel gevolgd en zelfs zakten de prijzen nog verder in. Die verdere prijsdaling bedroeg

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	21/27 Dec. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	21/27 Dec. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	32.345	1.857.216	1.639.992	—	131.125	105.659	1.988.341	1.745.651
Rogge	12.832	577.247	206.000	100	71.333	2.413	648.580	208.413
Boekweit	430	19.641	19.963	34	2.440	1.282	22.081	21.245
Maïs	19.411	1.111.530	856.683	10.705	198.060	208.465	1.309.590	1.065.148
Gerst	24.002	705.959	513.878	1.080	61.823	12.595	767.782	526.473
Haver	7.241	241.357	217.929	100	3.214	2.994	244.571	220.923
Lijnzaad	8.021	92.095	139.046	7.152	250.003	277.801	342.098	416.847
Lijnkoek	3.750	128.302	228.521	—	100	700	128.402	229.221
Tarwemeel	1.291	143.046	82.514	1.522	44.295	28.422	187.341	110.936
Andere meelsoorten	1.413	27.740	22.295	10	7.103	—	34.843	22.295

van 22 tot 29 December aan de Argentijnsche termijnmarkten 15 a 20 centavos per 100 KG. Winnipeg sloot op 29 December in vergelijking met een week tevoren onveranderd tot 1 dollarcent per 60 lbs. hooger.

Reeds eenigen tijd komen uit Frankrijk berichten, dat binnenkort het geoorloofde percentage van 10 pCt. buitenlandsche tarwe als bestanddeel der in Frankrijk gebruikte bloem wel wat zal moeten worden verhoogd, vooral wegens de onvoldoende kwaliteit van een groot gedeelte der Fransche tarwe. Van eenige officieele plannen in die richting is tot nog toe niets gebleken. Hetzelfde wordt voor de laatste maanden van het seizoen ook voorspeld voor Duitsland, waar het voorgeschreven percentage inlandsche tarwe, dat de bloemfabrieken moeten gebruiken, nu 80 pCt. is. Het optreden der Deutsche regering ten opzichte van zulke maatregelen is echter ook den laatsten tijd nog telkens weer van dien aard, dat men voorloopig een vergemakkelijking van den invoer van buitenlandsch graan niet kan verwachten.

Van rogge zijn de verschepingen uit Rusland deze week zeer klein geweest, maar bij de zoo sterk gedaalde tarweprijzen is de vraag voor rogge, die in het begin van December in Nederland zoo levendig was, sterk verminderd, zoodat de voorraden Russische rogge, welke te Rotterdam liggen opgeslagen, slechts zeer langzaam vermindering on-

dergaan. Dit heeft den laatsten tijd tot prijsdaling geleid, die tot nog toe echter geen herstel der vraag tengevolge heeft gehad. In Duitsland wordt over den afzet van rogge nog altijd geklaagd en men meent, dat wel aangenomen mag worden, dat de actie der Deutsche regering tot steun van den roggeprijs nog altijd zeer weinig resultaat heeft en als vrijwel mislukt moet worden beschouwd.

Maïs was de heele week flauw, omdat de vraag in Europa onvoldoende was om het aanbod op te nemen en men in Argentinië, in verband met de zeer groote voorraden, die daar nog aanwezig zijn, dringend met maïs tot dalende prijzen aan de markt was. Daarbij blijft de peso-koers laag, hetgeen een herstel van den maïsprijs tegenhoudt. Ook de flauwe tarwemarkt drukt den maïsprijs. Zuid-Afrika is nog altijd niet weder met maïs aan de markt en ook uit de Balkanlanden blijven de verschepingen klein, terwijl de prijzen, welke in die landen gevraagd worden, nu reeds geruimen tijd veel te hoog zijn om met die van Platamais te kunnen concurreren. Teleurstellend is de laatste week de vraag vooral in Engeland en ook in de andere Europeesche invoerlanden is de kooplust onvoldoende om Argentinië in staat te stellen te profiteeren van zijn positie, die steeds meer op een monopolie begint te lijken. Een uitzondering vormt slechts Nederland, waar tot de dalende prijzen steeds zeer goede vraag voor maïs

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.9° Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62,1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	197,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,7	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93
" 1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	11,25	104,2	1,30	77,4	73/-	100,0	55,14/-	89
" 1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	224,50	96,8	363,00	78,5	10,10	93,5	1,20	71,4	66/-	90,4	63,16/-	102
" 1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	11,40	105,6	1,23	73,2	70/6	96,6	75,14/-	121
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-/-	99
Februari "	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99
Maart "	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98
April "	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99
Mei "	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101
Juni "	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102
Juli "	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101
Augustus "	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100
September "	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102
October "	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105
November "	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109
December "	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121
Februari "	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125
Maart "	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144
April "	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133
Mei "	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121
Juni "	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120
Juli "	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117
Augustus "	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119
September "	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74,19/-	120
October "	12,10	70,4	9,87 ⁵	75,6	185,00	79,9	168,00	71,2	516,50	111,7	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,16/-	117
November "	11,77 ⁵	68,5	9,20	70,4	174,00	75,2	164,75	69,8	483,25	104,5	11,35	105,1	1,30	77,4	72/6	99,3	70,5/-	113
December "	12,62 ⁵	73,4	9,35	71,5	166,00	71,7	163,75	69,4	482,00	104,4	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	68,6/6	110
Januari 1930	12,67 ⁵	73,7	9,35	71,5	149,25	64,5	151,25	64,1	433,75	93,8	11,75	108,8	1,21	72,0	72/6	99,3	71,9/6	115
Februari "	11,72 ⁵	68,2	8,17 ⁵	62,5	139,00	60,0	135,75	57,5	398,50	86,2	11,75	108,8	1,11	66,1	72/6	99,3	71,12/6	115
Maart "	10,90	63,4	7,15	54,7	143,50	62,0	125,00	53,0	390,00	84,3	11,55	106,9	1,11	66,1	70/-	95,9	68,19/6	111
April "	11,17 ⁵	65,0	7,62 ⁵	58,3	180,25	77,8	129,75	55,0	431,00	93,2	11,35	105,1	1,16 ⁵	69,3	67/6	92,5	61,3/-	98
Mei "	10,45	60,8	6,55	50,1	148,50	64,1	114,50	48,5	405,0 ⁷	87,6	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	53,9/-	86
Juni "	10,05	58,4	5,17 ⁵	39,6	145,50	62,9	103,75	44,0	385,50	83,4	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	50,1/6	80
Juli "	9,55	55,5	5,82 ⁵	44,6	157,75	68,1	108,00	45,8	345,75	74,8	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	48,2/-	76
Augustus "	9,45	54,9	6,30	48,2	146,00	63,1	116,25	49,3	365,00	78,9	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	65/-	89,0	47,15/-	77
September "	8,40	48,8	5,25	40,2	127,50	55,1	99,00	41,9	318,75	68,9	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	63/6	87,1	46,6/-	74
October "	7,40	43,0	4,62 ⁵	35,4	112,25	48,5	86,00	36,4	281,25	60,8	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	63/6 ⁵	87,1	43,-/6	69
November "	7,25	42,2	4,25	32,5	94,50	40,8	82,25	34,9	270,75	58,5	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	46,8/6	74
1 December "	7,40	43,0	4,45	34,0	100,00	43,2	97,00	41,1	275,00	59,5	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	48,17/6	78
8 "	7,45	43,3	4,50	34,4	106,00	45,8	98,0	41,5	285,00	61,6	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	47,7/6	76
18 "	7,40	43,0	4,35	33,3	96,00	41,5	91,00	38,6	265,00	57,3	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	45,10/-	73
22 "	6,75	39,2	4,20	37,1	90,00	38,9	83,00	35,2	215,00	46,5	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	47,5/-	76
29 "	6,40	37,3	4,05	31,0	88,00													

blijft bestaan en ondanks hun grooten omvang de aanvoeren voortdurend worden opgenomen. Niet slechts spoedig leverbare maïs, doch ook maïs ter levering in de voorjaarsmaanden en zelfs gedurende den zomer ontmoet aan de Nederlandsche markt zeer goede vraag en het tegenwoordige prijspeil is voor de verbruikers in Nederland blijkbaar loonend. De in het begin der week gekoesterde verwachting, dat de markt zou profiteren van de omstandigheid, dat de handel in Duitschland verlof had gekregen tot het importeren van een zekere hoeveelheid maïs, is tot nog toe niet bewaarheid. Wel zijn er eenige zaken in maïs naar Duitschland tot stand gekomen, doch deze zijn niet van grootte betekenis, omdat de prijs, welken de Duitse overheid aan de Duitse handelaren als verkoopprijs voorschrijft, te hoog is. De verschepingen van Argentinië waren deze week weder van flinken omvang. Deze groote Nederlandsche vraag heeft ertoe geleid, dat in het begin der week alle naar Nederland onderweg zijnde Platamaïs, die door de verschepers werd aangeboden, gemakkelijk koopers vond. Ook op Januari-aflading kwamen tot de dagelijks lagere prijzen vrij groote zaken tot stand. In Noord-Amerika was maïs deze week flauw wegens teleurstellende verbruiksvraag en de prijs daalde te Chicago weder ruim 3 dollarcnt per 56 lbs. Aan de Argentijnsche termijnmarkten bedroeg de prijsverlaging, na een aanvankelijke verbetering van ongeveer 10 centavos, tenslotte 5 à 10 centavos per 100 KG., waarbij dan nog de daling in den peso-koers komt.

Voor gerst zijn de prijzen den laatsten tijd weder gedaald tot een peil, waarop blijkbaar weder meer weerstand is ontstaan, want ondanks flinke verschepingen uit Roemenië heeft deze week geen verdere prijsverlaging plaats gevonden. Men mag dit in de eerste plaats beschouwen als een gevolg van de zeer kleine Russische verschepingen van deze week. Er is zelfs zoo goed als geen gerst uit Rusland afgeladen, terwijl van den Donau zoo goed als geen nieuwe zaken tot stand komen, omdat men in Roemenië hooge prijzen vraagt en wederverkoopers steeds lager aan de markt zijn. Uit Argentinië werd gerst nu en dan dringend aangeboden, doch ook voor Argentijnsche gerst zijn de prijzen deze week niet van betekenis gedaald. In Nederland bestaat voor Donaugerst op aflading in December en

Januari nog eenige dekkingsvraag, hetgeen het handhaven der prijzen in de hand werkt.

Haver was in Argentinië flauw, terwijl tevens de vraag naar Argentijnsche haver in Engeland weder teleurstellend is geweest. Andere haversoorten worden zeer weinig aangeboden, doch de vraag daarnaar is al evenmin levendig en voor de voorraden Russische haver, die nog in Nederland liggen opgeslagen, bestaat slechts weinig kooplust.

SUIKER.

De verschillende Suikermarkten waren flauw gestemd, aangezien Chadbourne nog niet tot overeenstemming met Duitschland kon komen, terwijl de oppositie tegen het plan Chadbourne in Java-kringen meer geprononceerd is geworden, getuige de uittreding van de Nederlandsch-Indische Landbouw Mij. uit de „Commissie voor Internationale samenwerking“. Intusschen maken de Duitse Suiker-producenten bekend, dat de uitzaai voor het volgende jaar in elk geval ingekrompen zal worden.

De prijzen in Amerika liepen dagelijks terug en de New-Yorksche termijnmarkt sloot zeer flauw op de volgende noteringen: Jan. 1.09; Mrt. 1.16; Mei 1.24 en Juli 1.31, terwijl de laatste notering voor Spot Centrifugals 3.22 was.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1930 tons	1929 tons	1928 tons
Cubaproductie	4.671.260	5.156.315	4.037.833
Overdracht per 1/1	321.928	131.044	280.890
Consumptie	150.422	130.315	171.833
Weekontvangst. afscheephav.	21.533	17.251	18.474
Totaal sedert 1/1	3.911.713	4.799.166	3.830.967
Weekexport	58.204	41.937	54.287
Totale export sedert 1/1	3.330.364	4.609.375	3.676.819
Voorraad afscheephavens	687.424	189.791	154.148
„ binnenland	803.050	226.834	35.033

In Engeland, waar de afgelopen week slechts twee beursdagen telde, ging hoognaamd niets om.

Uit Java werd slechts een verkoop van de V.I.S.P. van 3000 tons No. 16 & hooger tot f 7.— gemeld.

Hier te lande was de markt de eerste helft der week tot aan de Feestdagen kalm. De noteringen op de Am-

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	KATOEN Middling locoprijzen New York per lb.	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.	THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep. ½ K.G.	Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van Thee Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100
£	cts.	pence	pence	Sh.	fl.	cts.	cts.	100,0	100,0
61.17/-	23,25	55,00	29,50	2/11,625	18,75	61,375	84,5	100,0	100,0
90.17/6	17,55	47,25	85,9	2/-	17,50	55,375	90,25	111,5	93,2
90.4/-	110,8	17,50	75,3	8,2	26,50	46,875	76,4	82,75	97,9
27.5/-	86,8	20,00	86,0	103,4	-10,75	51,6	30,2	15,85	84,5
103.15/6	77,8	19,15	82,4	70,9	25,25	85,6	-10,25	28,8	13,—
55.11/-	97,4	19,25	82,8	39,—	29,75	100,8	17,25	54,0	92,7
33.10/6	89,2	18,35	78,9	96,4	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75
34.6/-	89,3	19,35	83,2	50,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875
30.13/-	89,5	20,65	88,8	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875
18.8/6	88,1	21,55	92,7	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625
11.19/-	83,4	21,35	91,8	55,50	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75
11.18/6	80,9	21,75	93,5	53,00	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50
11.18/6	80,9	19,30	83,0	51,75	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00
14.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875
21.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	92,4	-8,8	24,7	14,625
32.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	93,2	-8,625	24,2	14,00
28.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	94,9	-8,5	23,9	13,925
22.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	97,3	-9,875	27,9	13,775
22.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	94,1	1/-	33,7	13,375
21.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	93,2	1/0,125	34,0	13,50
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	92,4	-10,5	29,5	13,375
97.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	89,0	-10,875	30,5	12,25
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	87,3	-10,625	29,8	12,00
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	83,9	-11	30,9	13,425
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	81,4	-10,5	29,5	13,00
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	78,5	-10,125	28,4	13,475
88.9/6	72,0	18,45	79,4	32,50	59,1	76,3	-9,625	27,0	13,30
82.-/6	69,5	17,50	75,3	34,25	62,3	78,0	-8,125	22,8	12,50
78.18/6	68,3	17,25	74,2	31,25	56,8	72,0	-8	22,5	12,075
74.13/-	66,7	17,15	73,8	29,50	53,6	65,3	-7,375	20,7	11,675
74.4/-	66,5	15,45	66,4	28,50	51,8	60,2	-8	22,5	11,40
65.18/-	63,4	15,20	65,4	26,25	47,7	55,9	-7,625	21,4	10,70
61.17/6	61,8	16,45	70,8	27,25	49,5	58,5	-7,375	20,7	10,55
45.-/-	55,4	16,50	71,0	28,75	52,3	61,0	-6,875	19,3	9,80
36.4/6	52,0	14,50	62,4	27,75	50,5	59,3	-6,125	17,2	9,775
34.17/6	51,5	13,10	56,3	27,00	49,1	56,8	-5,625	15,8	9,275
35.5/6	51,7	11,95	51,4	27,25	49,5	56,5	-4,875	13,8	8,50
32.6/-	50,5	11,—	47,3	27,00	49,1	55,9	-4,125	11,6	7,975
17.13/-	44,9	10,55	45,4	24,50	44,5	49,2	-4	11,2	8,625
13.16/-	43,5	10,85	46,7	24,00	43,6	48,1	-4,375	12,3	8,75
15.-/6	43,9	10,45 ⁷⁾	44,9 ⁷⁾	23,00 ¹¹⁾	41,8 ¹¹⁾	42,4 ¹¹⁾	-4,625	13,0	8,25
12.7/6	42,9	9,85 ⁸⁾	42,4 ⁸⁾	22,75 ¹²⁾	41,4 ¹²⁾	42,4 ¹²⁾	-4,6875	13,2	8,50
16.15/-	44,6	9,75 ⁹⁾	41,9 ⁹⁾	22,00 ¹³⁾	40,0 ¹³⁾	42,4 ¹³⁾	-4,25	11,9	8,50
14.5/-	43,6	9,80 ¹⁰⁾	42,2 ¹⁰⁾	22,00 ¹⁴⁾	40,0 ¹⁴⁾	42,4 ¹⁴⁾	-4,25	11,9	8,25
17.7/6	44,8						-4,3125	12,1	7,50

huidige officieele noteringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 Z.-Russische. ¹⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige not. wijze (Jan. 1928). ²⁾ jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. ³⁾ Notering Schotland 59/6. ⁴⁾ 58/- . ⁵⁾ 7 5/8 . ⁶⁾ 12, ⁷⁾ 19, ⁸⁾ 27, ⁹⁾ 4, ¹⁰⁾ 11, ¹¹⁾ 18, ¹²⁾ 23 December.

sterdamsche termijnmarkt daalden slechts met $f \frac{1}{8}$. De omzet bedroeg 1450 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 24 December 1930.

Het eenige feit van beteekenis in de Amerikaansche katoenmarkt gedurende de afgelopen week is het Ginner's Rapport geweest, dat jl. Zaterdag gepubliceerd werd. Het totaal van 13.260.000 balen was vrijwel in overeenstemming met de algemeene verwachtingen en had weinig invloed op prijzen, met uitzondering van enkele dekkingsinkopen in New-York, welke een stijging van 10 punten veroorzaakten. Ook is die markt beïnvloed door de iets betere omstandigheden op de effectenmarkt. Egyptische katoen heeft zich tusschen nauwe grenzen bewogen en wordt slechts op bescheiden schaal gevraagd, daar ontvangsten in de diverse havens circa $6\frac{1}{2}$ tot $6\frac{3}{4}$ miljoen balen bedroegen, terwijl alle exporten circa $3\frac{1}{4}$ miljoen balen beliepen, tegen bijna 4 miljoen in 1929. Loco-verkoopten stegen de vorige week tot 17.000 balen, vergeleken met 16.280 balen in de voorafgaande week.

De Amerikaansche garenmarkt toont weinig verandering. De vraag beperkt zich voornamelijk tot kleine inkoopten voor onmiddellijke levering. Slechts in enkele gevallen vernamen wij gisteren, dat bescheiden hoeveelheden geboekt werden. In ons bericht van veertien dagen geleden gaven wij enkele vergelijkingen met de prijzen van Januari 1912, toen katoen op hetzelfde niveau was als thans. Wij kunnen er nu aan toevoegen, dat voor standaard-kwaliteiten 16 s. twist en weft, prijzen vandaag dezelfde zijn, hetgeen wel bewijst, dat spinners van grove garens zware verliezen lijden, wanneer men in aanmerking neemt hoezeer de productiekosten gestegen zijn. 36 s. mule twist en 42 s. weft noteerden in Januari 1912 resp. $8\frac{3}{4}$ d. en $8\frac{1}{2}$ d. per pond, welke prijzen toen nog eenige winstmarge lieten, terwijl de huidige noteeringen resp. 9½ en 9¾ d. per pond bedragen, ofschoon de productiekosten tengevolge van hogere loonen, korteren werktijd, sociale lasten etc. circa 2 d. per pond zijn gestegen. De stand van zaken is dan ook alle behalve rooskleurig, speciaal met het oog op de momenteel beperkte vraag. Terwijl in Egyptische garens slechts weinig zaken gedaan worden, werden er in niet weinig andere gevallen flinke hoeveelheden, zoowel voor weven als doubleerdoeleinden geboekt, hoewel de verkregen prijzen nog verre van voldoende zijn.

Niemand in de doekmarkt betreurt het voorbijgaan van 1930. Het jaar is vrijwel voor iedereen teleurstellend geweest, want niet alleen heeft de wereld een steeds voortdurende waardedaling van goederen gezien, doch de politieke en in vele gevallen ook de industriele horizon, is bewolkt geweest. Geen van onze beide groote markten, Indië of China, heeft een goede kans gehad. In de eene markt heeft politieke agitatie oproer verwekt, terwijl de andere markt door de daling van de zilverbijzelen is gedesorganiseerd. Er is één ding, dat ten gunste van den tegenwoordigen toestand gezegd kan worden: Geld en goederen zijn goedkoop; doch er blijft gebrek aan vertrouwen bestaan.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 16 Dec. 23 Dec.
17 Dec. 24 Dec. T.T. op Br.-Indië $1\frac{5}{8}$ $1\frac{5}{8}$
F.G.F. Sakellariadis 7,75 7,85 T.T. op Hongkong $1\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{8}$
G.F. No. 1 Oomra. 2,80 2,95 T.T. op Shanghai $1\frac{5}{8}$ $1\frac{5}{8}$

KOFFIE.

De verschillende markten bleven in de afgelopen week bijna geheel onveranderd, met uitzondering van die van Brazilië, alwaar de noteeringen van de betere kwaliteiten Santos nog iets terugliepen, terwijl ook in Nederlandsch-Indië de prijzen van eenige ongewassen Sumatra Robusta-soorten iets inzakten. Overigens was de stemming, voor zoover de markt tengevolge van de feestdagen niet gesloten was, kalm met zeer weinig zaken in loco, zoowel als in stoomend en op afloading.

Zooals reeds in het vorig Overzicht is gemeld bedroeg de voorraad, in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 November 22.306.000 balen en die, in het binnenland van Rio teruggehouden, op dien datum 2.087.000 balen. Deze cijfers beteekenen voor Santos een toeneming in de maand November van 118.000 balen en voor Rio een afnemning in die maand van 70.000 balen. Aangezien in November te Santos zijn aangevoerd uit het binnenland 891.000 balen en te Rio 356.000 balen, heeft dus de hoeveelheid, welke uit de plantages naar het binnenland in November werd verzonden, bedragen 1.009.000 balen Santos en 286.000 balen Rio. De voorraad, welke op 30 November in de binnenlandsche pakhuizen van Sao Paulo, Minas Geraes en Rio werd teruggehouden, bedroeg

alzo 24.393.000 balen, zijnde het grootste cijfer, ooit bereikt. Bovendien moet hier feitelijk nog bijgerekend worden wat door het Gouvernement van Sao Paulo ingevolge de overeenkomst met de bankiers in den loop van het jaar is opgekocht en uit de statistiek verwijderd. De juiste hoeveelheid hiervan is niet bekend, doch wordt thans vrij algemeen op ongeveer 2.000.000 balen geschat.

Een telegram, in den loop der week ontvangen, bericht, dat de Centro do Comercio den uitvoer van Rio voor het oogstjaar 1930/31 raamt op 2.750.000 balen.

De limiet van de dagelijksche aanvoeren in de haven van Rio is voor de eerste helft van Januari vastgesteld op 17.364 balen tegen 16.691 balen in de tweede helft van December.

Volgens particuliere berichten zou de oogst van Venezuela voor 1930/31 geschat moeten worden op 900.000 à 1.000.000 balen. Uit Nicaragua wordt bericht, dat de kwaliteit van den oogst 1930/31 minstens even goed zal zijn als die van den vorigen oogst.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt zijn tegenover verleden week onveranderd à $\frac{1}{8}$ ct. hooger. Dinsdag 30 dezer des voormiddags waren zij als volgt: Januari 23½, Maart 20½, Mei 19½, September 18½, December 18½ ct.

Aan de loco-markt was de afzet klein. De officieele noteering van Superior Santos werd verlaagd van 32 op 31 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G.; die van Robusta bleef onveranderd 29 ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 43/- à 44/- per ewt. en van dito Prime ongeveer 44/6 à 45/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 28/3 à 29/3.

Nederlandsch-Indië is voor de ongewassen Sumatra Robusta-soorten iets gemakkelijker. Palembang Robusta liep $\frac{1}{4}$ ct. en Mandheling Robusta 1 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. terug. Gewassen Robusta daarentegen bleef onveranderd genoteerd. Op het oogenblik zijn de prijzen in de eerste hand: Palembang Robusta, Januari-verscheping, 16½ ct.; Benkoelen Robusta, Januari-verscheping, 17½ ct.; Mandheling Robusta, Januari-verscheping, 18½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Januari-verscheping, 28 ct., alles per $\frac{1}{2}$ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
29 Dec.	\$ 5,90	\$ 5,67	\$ 5,44	\$ 5,33
22 "	" 5,83	" 5,66	" 5,46	" —
15 "	" 5,88	" 5,72	" 5,43	" —
8 "	" 5,68	" 5,55	" 5,37	" —

Rotterdam, 30 December 1930.

STEENKOLEN.

In Zuid-Wales zijn nieuwe moeilijkheden ontstaan in verband met den spread-over en op het oogenblik van schrijven wordt in Cardiff vergaderd om te trachten tot een arrangement te komen, waaronder althans gedurende Januari gewerkt zal worden. De toestand is even onzeker als hij gedurende het laatste jaar ooit geweest is en het behoeft niet te verwonderen, indien tegen het aanstaande voorjaar nieuwe moeilijkheden overal in Engeland te wachten zijn. De Regeering is de mijnindustrie met de nieuwheid van de Coal Mines Bill op het lijf gevallen zonder te overwegen of die industrie inderdaad de met de invoering verbonden kosten dragen kan zonder aan omzet in te boeten, d.w.z. zonder nieuwe massa's mijnwerkers de straat te moeten opsturen.

In Durham en Northumberland is de productiebeperking op 10/15 pCt. vastgesteld en men hoopt op deze wijze de mindere vraag te zullen opvangen zonder de prijzen te moeten verlagen. Deze zijn:

Northumberland Ongezeefde f 9,75
Durham Ongezeefde „ 10,—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls „ 12,50
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians) „ 10,25
Yorkshire gewassen Singles „ 10,35
Westfaalsche Vefförder „ 12,35
„ Vlamstukken I „ 13,50
„ Smeenootjes „ 13,—
„ Gasvlamfönder „ 12,25
„ Gietcokes „ 16,50
Hollandsche Eierbriketten „ 15,50
alles per ton van 1.000 KG. franco station R'dam/A'dam.
Ongezeefde bunkercolen f.o.b. R'dam/A'dam f 10,60.
Markt prijshoudend.

30 December 1930.